

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMI ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
KAYGI VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK
DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hakan SARKIN**

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Polat Topuz

MAYIS 2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMI ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
KAYGI VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK
DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hakan SARKIN**

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

İş Sağlığı ve Güvenliği Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Polat Topuz

MAYIS 2019

İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı 161212011 numaralı öğrencisi Hakan Sarkın'ın hazırladığı "İş Sağlığı ve Güvenliği Programı Önlisans Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca --/--/---- günü saat 'da yapılmış, tezin onayına OY ÇOKLUĞU / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../2019 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../2019

Müdür

(Ünvanı, Adı Soyadı)

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurullar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmayla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Hakan Sarkın

İmza

TEŞEKKÜR

Araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında benimle birlikte emek sarf eden ve desteklerini esirgemeyen, yanımda olan değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Polat Topuz'a akademik fikirleri ve yapıcı eleştirileri ile bana zaman ayıran vesonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Mayıs, 2019

Hakan SARKIN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR.....	vi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.1.1 Kaygı kavramı	3
1.1.2 Umutsuzluk kavramı.....	5
2. GENEL BİLGİLER	9
2.1 Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği Ön lisans Eğitimi	9
2.1.1 İş sağlığı ve güvenliği teknikeri kavramı, görev ve sorumlulukları (Ulusal ÇEP, 2017).....	9
2.1.2 Meslek yüksekokulları ve ön lisans programları hakkında genel bilgi	11
2.1.3 İş sağlığı ve güvenliği ön lisans programları hakkında genel bilgi:	12
2.2 Amaç.....	15
2.3 Önem	15
2.4 Sayıltılar	16
2.5 Sınırlılıklar.....	16
3. GEREÇ VE YÖNTEM	17
3.1 Araştırmanın Modeli	17
3.2 Araştırma Grubu	17
3.3 Veriler ve Toplanması	18
3.3.1 Veri toplama araçları	18
3.3.1.1 Beck umutsuzluk ölçeği	18
3.3.1.2 Sürekli kaygı ölçeği.....	20
3.4. Verilerin Analizi.....	21
3.4.1 Araştırmada Kullanılan Parametrik Teknikler.....	22
3.4.1.1 Bağımsız Örneklem T Testi	22
3.4.1.2 Tek Yönlü Varyans Analizi.....	22
4. BULGULAR	25
4.1 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin akademik başarı düzeylerine göre incelenmesi	26
4.2 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi	27
4.3 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin iş deneyimi durumuna göre incelenmesi	28
4.4 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin alınan eğitimin yeterlilik durumuna göre incelenmesi	29
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	32

KAYNAKÇA	37
EKLER.....	42
ÖZGEÇMİŞ.....	48

KISALTMALAR

APA	: American Psychological Association
BUÖ	: Beck Umutsuzluk Ölçeği
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
SKÖ	: Sürekli Kaygı Ölçeği
SPSS	: Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 3.1: Araştırma Grubunun Cinsiyet, Sınıf, Üniversite Türüne Göre Dağılımı.....	18
Çizelge 4.1: Ölçek Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Normallik Testleri.....	25
Çizelge 4.2: SKÖ Puanlarının Akademik Başarı Düzeyine Göre T-Testi Sonuçları.....	26
Çizelge 4.3: BUÖ Puanlarının Akademik Başarı Düzeyine Göre T-Testi Sonuçları.....	27
Çizelge 4.4: SKÖ Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	27
Çizelge 4.5: BUÖ Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları.....	28
Çizelge 4.6: SKÖ Puanlarının İş Deneyimi Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	28
Çizelge 4.7: BUÖ Puanlarının İş Deneyimi Düzeyine Göre T-Testi Sonuçları	29
Çizelge 4.8: SKÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	30
Çizelge 4.9: SKÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre Betimsel İstatistikleri.....	30
Çizelge 4.10: BUÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	31
Çizelge 4.11: BUÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	31

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: 2003-2017 Yılları Arasında Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sayısı. 11

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMI ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN KAYGI VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

ÖZET

Çalışma alanlarına göre yüksek risk grupları arasında olan iş sağlığı güvenliğini üniversite öğrencileri, derslerde gördükleri teorik bilgilerini staj uygulamaları ile sahaya taşımaktadır. Bu süreç ekonomik özgürlüğe sahip olma ihtiyacı, iş bulabilme kaygısı, umutsuzluk, endişe gibi psikolojik sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada iş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri bireysel özelliklerine göre manidar olarak farklılaşmakta mıdır? sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırma grubu oluşturulurken olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında Türkiye’de farklı üniversitelerde öğrenim gören iş sağlığı ve güvenliği önlisans programı öğrencilerinden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kaygı ve umutsuzluk düzeylerini belirleyebilmek için Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Sürekli Kaygı Envanteri uygulanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerden akademik başarı, cinsiyet, iş deneyimi olup olmadığı, önlisans eğitiminin yeterli olup olmadığına dair demografik bilgilerden oluşan kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı parametrik yöntemler kullanılmıştır. Araştırmada iş sağlığı ve güvenliği önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin akademik başarı, cinsiyet, iş deneyimi, eğitimin yeterliği değişkenlerine göre manidar olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: *İş sağlığı, iş güvenliği, önlisans öğrencisi, umutsuzluk, kaygı.*

THE INVESTIGATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PROGRAMS BY THE DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF THE STUDENTS 'ANXIETY AND HOPELESSNESS LEVELS

ABSTRACT

Occupational health and safety among the high risk groups according to the study areas, university students carry the theoretical knowledge they have seen in the courses to the field with internship practices. This process brings with it the psychological problems such as the need to have economic freedom, concern for finding a job, hopelessness and anxiety. In this study, do the anxiety and hopelessness levels of the associate students show significant differences according to the individual characteristics of the occupational health and safety program? has been sought. The research is in relational screening model. In the research group, non-random sampling method was used. Research 2017-2018 academic year studying at different universities in Turkey, occupational health and safety was conducted with data obtained from the associate degree program students. Beck Hopelessness Scale and Trait Anxiety Inventory were applied to determine anxiety and hopelessness levels of the students. At the same time, personal information form consisting of demographic information about whether academic achievement, gender, work experience is available, and whether associate degree is sufficient or not is applied. Since the data are normally distributed, parametric methods are used. In the study, it was concluded that the anxiety and hopelessness levels of the occupational health and safety associate students differed significantly according to the variables of academic achievement, gender, work experience and competency of education.

Keywords: *Occupational health, job security, associate degree students, hopelessness, anxiety.*

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Bu bölümde araştırmanın problemi açıklanmış; amaç, önem, sayılılar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı aracılığıyla kasıtlı ve istendik değişiklikler oluşturma sürecidir (Ertürk, 1975). Bireyde istenen davranışları geliştirmek, olumsuz davranışları olumluya çevirmek, istenmeyen davranışları söndürmek gibi davranış değişikliklerinin oluşup oluşmadığı ölçme ve değerlendirme ile belirlenir. Turgut ve Baykul'a (2010) göre, eğitimde alınacak kararların objektif ve isabetli olması, duyarlı ölçme araç ve yöntemlerinin kullanılmasıyla mümkündür. Eğitimde amaca göre farklı ölçme araçları kullanılmakta ve kullanılan ölçme araçlarının türlerini ölçülecek değişkenin niteliği belirlemektedir. Niteliğin, dolaylı veya doğrudan gözlem yoluyla ölçülebiliyor olması ölçme araçlarının türlerini belirlemede önemlidir. Eğitimde alanında ölçme konusu olan tutum, yetenek, bilgi, ilgi ve beceri gibi özelliklerin birçoğu dolaylı olarak gözlenebilmektedir. Psikolojik nitelikler doğrudan gözlenemediği için, gerçek büyüklüğü de net olarak saptanamaz. Bu sorun, ölçülmek istenen özelliği ortaya çıkaracak uyarıcılar takımının sunulmasıyla ortadan kaldırılmaktadır. Birey tarafından bu uyaranlara verilen tepkilerden hareketle ilgili özelliğin büyüklüğünü çıkarsamaya çalışılır.

Özgüven (2007), eğitim sistem ve uygulamaları içinde kullanılan psikolojik ölçme araçlarını maksimum performans testleri (başarı testleri ve yetenek testleri) ve tipik davranış testleri (ilgi ve kişilik envanterleri ile tutum ölçekleri) olmak üzere iki ana başlık altında incelemektedir. Erkuş (2010) ise tipik davranış ve maksimum performans testlerini ölçülmek istenen özelliğin içeriğine ve bir görevle karşı karşıya kalınıp kalınmamasına göre iki başlık altında incelemiştir. Maksimum yeterli testlerinde bireyin "ne kadar iyi", "ne kadar çok" yaptığı ile ilgilenilir ve yüksek puan alması arzu edilirken; tipik davranışın ölçüldüğü ölçme araçlarında, bireyin "ne yaptığı" ile ilgilenilir ve elde edilen puanların "iyi-kötü" ölçütleri yoktur. Psikolojik

değişkenlerin çoğu karmaşık, bileşik değişkenlerdir. Dolayısıyla bu tür değişkenleri ölçmek, fiziksel değişkenleri ölçmekten çok daha güçtür ama olanaksız değildir.

Psikolojik ölçme araçlarını uyguladığımız bireyler hakkında isabetli kararlar verebilmemiz ve elde edilen bilgilerin kullanılabilirliği, ölçme aracının psikometrik özellikleri ile doğru orantılıdır. Psikolojik testlerin işlevi aynı bireyin farklı zaman ve durumlardaki tepki farklarını ya da bireyler arasındaki farkları belirlemektir (Özgüven, 2007). Psikolojik testler farklı amaçlarla kullanılabilen olup bunları a) araştırma, b)yönetmel, c)rehberlik, d)öğretimi geliştirme amaçları biçiminde sınıflandırılabilir. Psikolojik testlerin odak noktasında “karar verme” vardır. Psikolojik testler önem dereceleri farklılaşan kararlar vermek amacıyla başkalarının birey hakkında ya da bireyin kendisi hakkında varacağı yargılar için bir araçtır.

Bir ölçme aracı, her şeyden önce ölçülecek özelliği başka özelliklerle karıştırmadan, doğru olarak ölçebilmelidir. Ayrıca bir ölçme aracı ölçtüğü nitelikleri tutarlı olarak ölçebilmelidir (Tekin, 2000). Eğitim ve psikolojide ölçek geliştirme çalışmalarında, geliştirilmek istenilen ölçek ile ölçülmek istenilen özellik arasında ilişki olması beklenir. Bu nedenle; ölçeği oluşturan maddelerin psikometrik özelliklerinin iyi olması gerekir. Ölçek, maddelerin bir fonksiyonudur; tek tek maddeler ne kadar uygunsa, ölçek de o kadar güvenilir ve geçerli olur. Psikolojik ölçme araçlarındaki maddeler, sözel olarak ifade edildiklerinden kullanılacak dil ilgili gruba uygun, başka anlamlara çekilemeyecek derecede açık, sade yazılmalıdır. Madde yazarının cevaplayıcıyla empati kurma becerisi çok önemlidir. Ölçeğe alınabilecek madde sayısından daha fazla sayıda madde üretmek yararlı olur, çünkü yapılacak analizlerde bunların bir kısmı ölçek dışı bırakılabilecektir (Erkuş, 2010).

Eğitimin amaçlarından biri de öğrencilere olumlu duyuşsal özellikler kazandırmaktır. Tutum, güdü, ilgi, benlik saygısı, kişilik, sorumluluk bilinci, empati, özgüven gibi değişkenler, öfke, kaygı, tikslenme, korku, sevgi gibi duygular duyuşsal özelliklerimizi oluşturmaktadır (Erkuş, 2010).

Meslek yüksekokulları, farklı iş sahalarında ihtiyaç duyulan kalifiye insan gücüne sahip bireyler yetiştirerek onları iş hayatına hazır hale getirmektedir. Ön lisans eğitimi, kısa bir eğitim aldıktan sonra iş hayatına başlayarak gelir elde edecek ve ne tür özelliklere sahip bir işte çalışacaklarını planlamayan gençlerde farklı psikolojik sorunlara neden olabilmektedir. Ön lisans öğrencilerinin yeni bir ortama girme,

geleceğe yönelik beklentileri, stresi, akademik yetersizlik hissi ve iş bulamama kaygısı gibi faktörler, iş yaşamı ile ilgili umutsuzluğa neden olabilmektedir. Umutsuzluk ve kaygı kavramları bireyin ruhsal sağlığıyla ilgili olmakla birlikte, günümüzde toplumun en dinamik grubu sayılan gençlerin, özellikle de üniversiteli gençlerin oldukça yaygın yaşadığı bilinmektedir.

1.1.1 Kaygı kavramı

Anksiyete bozukluğu olarak da bilinen kaygı birçok ruh sağlığı rahatsızlıklarının temelini oluşturmaktadır. Öner (1997) kaygıyı; insan doğasında mevcut psikolojik ve çevresel olaylara gösterilen tepki olarak tanımlamıştır. Bireyin olumsuz algıladığı bir ortamda kendini çaresiz hissetmesiyle kaygı meydana gelmektedir. Her bireyin yaşamda kalması için gerekli ve zaman zaman bu duyguyu hissetmesi normal onun bir özelliğidir. Kaygının sürekli ve yoğun olarak hissedilmesi ve bireyin denetiminden çıkması ve kişinin yaşamında olumsuz etkiler bırakması durumunda, kaygı duyuşsal bir rahatsızlık olarak ortaya çıkmaktadır.

Uzun süreli, karmaşık bir duygu durumu olan kaygı; bireyin, ileriye yönelik belirgin bir durumun; kontrol edilemez ve önceden kestirilmez bir tehlike barındırdığına dair tahmini neticesinde oluşmaktadır. Doğrudan olaylara maruz kalmak kaygının oluşmasına neden olmaz; durumun tam tersine kaygı, bireyin gerçekçi olmayan yordamalarının sonucudur. Karataş, Arslan ve Karataş (2014), bireyin belirli bir duruma yüklediği anlamın kaygı oluşumunda önem taşıdığını belirtmektedirler. Kişilerde bulunma özelliklerine göre kaygı; durumluk kaygı ve sürekli kaygı olarak iki alt boyutta incelenmektedir.

Alan yazında kaygı ile ilgili kuramsal çalışmalar incelendiğinde, Cattell ve Scheier (1958) tarafından yapılan faktör analizi bulgularına göre durumluk kaygı ve sürekli kaygı boyutları ortaya çıkmıştır. Daha sonra Spielberger'in (1966) araştırmalarıyla iki yapıllı kaygı kuramı oluşturulmuştur. Bu iki kuram; durumluk ve sürekli kaygı olarak isimlendirilmiştir (Öner, 1997). Spielberger, durumluk kaygıyı; bireylerin sürekli karşılaşılmayan durumlarda gösterdiği geçici duygusal tepkiler olarak ifade etmektedir (Özgüven, 2007). Kişinin algıladığı tehdidin süresi, şiddeti, miktarı, ve tehlikeli durumunu kalıcı olarak görmesi ile ilişkili olan bu kaygı türü özel durumları tehdit edici olarak yorumlamaya bağlıdır. Subjektif bir korku çeşiti olan durumluk kaygı, bulunulan ortamda baskı altında ve stresli hissedilmesi nedeniyle ortaya çıkan bir duygudur. Durumluk kaygı doğal ortamın haricinde, belirli koşullarda kişinin

kişiliğinin ya da çıkarlarının tehdit edildiği durumlarda meydana gelir ve ortamın oluşturduğu öznel bir korkudur. Bireyin sinir sisteminin uyarılmasıyla beraber fizyolojik olarak renkten renge girme, terleme, titreme, sararma gibi değişikliklere neden olan bu duygu huzursuzluk yaratmaktadır. Gerginlik veren ortamlarda ya da strese sebep olan durumlarda durumluk kaygı seviyesinin yükselmesi beklenir ve bu durum bittiğinde ya da ortam terk edildiğinde stres de biter. Stresin yoğunluğu ve kaygı düzeyi arasında doğru orantı olduğundan dolayı stres ortadan kalktığında, durumluk kaygı düzeyi de düşmektedir. (Ehtiyar ve Üngüren, 2008; Kaya ve Varol, 2004). Kaygının diğer alt boyutu olan sürekli kaygı, kişinin yaşadığı olayla doğrudan ilişkili olmayan, dış çevreden gelen tehditle bağlantısız ve çevredekiler tarafından sebebi net olarak kavranamayan kaygı çeşididir (Karataş, 2012). Bu bağlamda bireylerin devamlı olarak kaygı yaşantısına yatkınlığını oluşturmaktadır. Bireyin normal bir durumu tehlikeli olarak yorumlaması, içinde bulunduğu durumu stresli olarak algılaması, yetkinliklerinin tehdit altında olduğu hissine kapılması sonucu oluşan kaygıdır (Dursun ve Aytaç, 2012; Ehtiyar ve Üngüren, 2008). Sürekli kaygısı yüksek olan bireylerde; akademik başarının düşmesi, dikkat ve algılama bozuklukları, davranışların aksaması, içe kapanma, kişiler arası ilişkilerden kaçınma gibi belirtiler gözlenebilmektedir (Özyürek ve Demiray, 2010). Bireyde mutsuzluk ve hoşnutsuzluk durumunun sürekli hale geldiğini açıklayan sürekli kaygının ardında bir gerekçe veya olay olmaması durumudur. Durumluk kaygının aksine sürekli kaygı ise, kişinin kişilik özellikleriyle ilişkili olup belirli bir yaşamışlığa doğrudan bağlı değildir (Yokuş, 2013).

Genel olarak kaygı durumunu etkileyen birçok değişken olmakla birlikte kaygının süresi ve şiddeti her yaş düzeyinde farklılık göstermektedir vardır. Kaygı durumu bireyin diğer özelliklerini ve hayatını da etkilediğine dair yapılan çalışmalar vardır. Varol (1990), kaygı ile ilgili çalışmaları inceleyerek, ailelerin çocuklarından yüksek başarı beklentisinde oldukları, bu yolla oluşan kaygı sebebiyle de başarı seviyelerinin düştüğünü belirtmektedir. Ailelerin eğitim seviyesinin hangi basamağında olursa olsun çocuklarından yüksek başarı beklentileri devam etmektedir. Özellikle öğrenciler için hayatlarında dönüm noktası olan üniversiteye giriş sınavı gibi süreçlerde ailelerin beklentilerinin fazlalaşması, öğrencilerin kaygı seviyelerini daha da arttırmaktadır. Üniversiteye yerleşince kaygı durumunun azalacağı beklenmesine rağmen, bu duygu durumu öğrencilik yıllarında da devam etmektedir (Çakmak ve

Hevedanlı, 2005). Eğitim sürecinde de öğrencileri etkileyen kaygı durumu, öğrenci daha üniversiteden mezun olmadan huzursuzluk yaratmaktadır. Bu süreç öğrencide, korku, iç sıkıntı, kendini yetersiz görme gibi dalgalanan bir duygu durumu oluşturmaktadır. Gelecekte olması muhtemel olan tehlikelere karşı gösterilen tepki olarak da sürekli kaygı durumu kendini göstermektedir (Eroğlu, 2000; Yüksek ve Kurt, 2003).

Sübaşı (2007), ergenlik ve beliren yetişkinlik kaygının üst düzeyde yaşandığı çağlar olduğunu belirtmiştir. Bozkurt (2004) ise ergenlik dönemine göre üniversite döneminde gençlerin kaygılarının daha da yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü bireyler üniversite döneminde akademik ve toplumsal çatışmalar arasında kalmakta, sosyal ve fiziksel değişiklikler yaşamakta aynı zamanda da duygusal, cinsel, davranışsal ikilemlerde kalabilmektedir (Erözkan, 2011). Üniversite öğrenimi eğitim hayatında ayrı bir yere sahiptir. Bu süreçte üniversite ortamındaki ilişkiler, öğrenim görülen şehir, sosyoekonomik düzey, barınma sorunu gibi birçok faktör öğrencilerin kaygıları üzerinde farklılıklar ortaya koyan değişkenlerdir. (Dursun ve Aytaç, 2009). Kişilerin hayatlarında üniversite zamanları, kişilik özelliklerinde payı büyük olan dönemdir. Eğitim hayatının son yılları ise bireyin geleceğe yönelik planları, iş seçimi, iş bulamama endişesi ve çeşitli sorumlulukları gibi bir çok faktör kaygı yaratıcı nedenler olarak görülebilir (Çakmak ve Hevedanlı, 2005). Alan yazında eğitim alanında üniversite öğrencilerinin yaşadıkları kaygı düzeyleri ve kaygıya neden olan faktörlerle ilgili farklı araştırmalar yapılmış ve bu çalışma iş sağlığı ve güvenliği önlisans programında bulunan öğrencileri kapsamı yönüyle benzer çalışmalardan ayrılmaktadır.

1.1.2 Umutsuzluk kavramı

Umutsuzluk, kişinin bir olay karşısında olumsuz bir sonucun olacağını hissetmesi ve içinde bulunduğu durumu değiştirecek yeterli özelliklere ve koşullara sahip olmadığına dair beklentileridir. Beck (1987) umutsuzluğu, bireyin geleceğe, kendisine ve çevreye olumsuz bakması ile ilgili duyuşsal özellikler olarak açıklamaktadır. Umutsuzluğun kaynağında bireyin geleceğe yönelik olumsuz inanç geliştirmesi yatmaktadır (Dilbaz ve Seber, 1993). Dolayısıyla umutsuzluk kaygı ve depresyon duyuşsal özellikleri ile de yakından ilgilidir.

Çınar ve Karcıoğlu'na (2012) göre içinde bulunulan zihinsel, fiziksel veya toplumsal durumun düzelmeyeceğine yönelik inancı kişinin umutsuzluk durumunu ortaya

çıkartır. Umutsuzluk duygusu, ruhsal, bedensel ve sosyal hallerin tamamını etki altına alabilecek bir kavramdır (Deveci, Ulutaşdemir ve Açık, 2011). Bireyin sorunlarını çözememesi bireyde umutsuzluk yaratabilmektedir. Bu bağlamda umutsuzluk çaresizliğin getirdiği beklenen bir sonuçtur (Ehtiyar ve Üngüren, 2008). Umudunu yitiren bireylere psikolojik bir sağlık sorununa sahip olmadıklarından ilaçla tedavi sunmak yerine süreç boyunca yol gösterilerek destek olunması önerilmektedir (Yerlikaya, 2006). İki uç beklentileri içinde barındıran umut ve umutsuzluk kavramları duruma göre değişkenlik gösterebilmektedir. Kişinin içinde bulunduğu durum bireyden bireye, zamana, sonucun nasıl ve ne zaman gerçekleşeceğine göre değişebilmektedir (Dilbaz ve Seber, 1993). Umutsuzluğun kaynağı incelendiğinde o zamana kadar edinilen başarısızlıklar ve olaylara kötümser bakış açısıyla yaklaşmak sonuçları elde edilmiştir. (Dilbaz ve Seber, 1993; Tümkaya, 2005). Umut ve umutsuzluğun çeşitlerini, bireyin hedefe ulaşma yolundaki yeteneği, özgüven duygusu, uzun vadeli hedeflere ulaşma istediğindeki inançlar bir araya getirmektedir. Bazı kuramcılar, umut kavramını duygusal boyutta incelerken, bazıları ise duygusal boyuta ek olarak bilişsel boyutun da bulunduğunu dile getirerek iki boyutlu olarak incelemişlerdir.

Umutsuzluk duygusunu çözebilmek için; öncelikle ilgili problemi tanımlamak, çözüm önerileri üretmek, makul olan çözümü bularak uygulamak ve bu çözümün ne derece etkili olduğunu değerlendirmek kademelerini barındıran problem çözme yollarını takip etmek gerekir (Özkaya, 2017). Gelecekle ilgili duygular, beklentiler ve motivasyon düşüklüğü umutsuzluk kavramının alt boyutlarını meydana getirmektedir (Yalçın ve Açıköz, 2017).

Sonuç olarak umutsuzlukla ilgili tanımlar incelendiğinde umutsuzluğun, bireyin geleceğine dair karamsar düşüncesi ve geleceğe yönelik planlarında çaresiz olduğu inancından meydana geldiği belirtilebilir. Özgüven'e (1992) göre önlisans öğrencileri, gelişme problemleri ve birey olarak kişisel sorunlarını aynı anda yaşamaktadırlar. Özyurt ve Doğan'ın (2002) önlisans öğrencileriyle yürüttükleri bir araştırmada istediği mesleği elde edememe, iş bulamama, sağlığını yitirme, öğrenimini zamanında tamamlayamama ve iş yaşamında başarılı olamama gibi korkular yaşadıklarını ve olumsuz duygularının nedenleri olarak bu değişkenlerin belirlendiği sonucuna varmışlardır. Bu bağlamda bireylerin bu konulardaki korkularının ortaya çıkan koşullarla ilişkili olarak gelecekte umutsuzluk duygusal özelliğine çevrilme yönünün

var olduğu sonucuna ulaşılabilir (Doğan, 2012). American Psychological Association (APA)'ya (1997) göre umutsuzluğun nedenleri şunlardır: (Sarı, 2016)

1. Bireylerin halihazırda devam ettikleri haz veren etkinliklere katılımlarının azalması,
2. Bireylerin sürekli stres yaşamaları ve bu durumun çözümüne yönelik bir çabanın bulunmaması,
3. Bireyin fiziksel sağlığın kötüye gitmesi,
4. Bireyin gerçekleştirebileceği ve başarı sağlayabileceği durumları bir kenara bırakıp herhangi bir şey yapmaması, pes etmesi,
5. Bireyin sahip olduğu inanç sisteminin çökmesi ve hiçbir şeyin yolunda gitmeyeceğine inanmasıdır.

Beck, umutsuzluğu bireylerin deneyimlerine yanlış anlamlar yüklemesi, amaçlarına ulaşmak için herhangi bir çaba harcamadan olumsuz sonuç beklentisinde olmaları ve bütün bu duygularının objektif ve gerçekçi bir nedeni olmayarak yaptıklarını belirtmiştir (Durak, 1994). Bu bağlamda ön lisans ğrencilerinin kısa sürede iş hayatına atılma, geleceğe yönelik beklentileri, kaygı ve umutsuzluk düzeylerinde değişkenlikler oluşturabileceği düşünülmüştür.

İş sağlığı ve güvenliği alanı ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi ile yüksek öğretimde bir alan olarak bulunmaktadır. İşyeri tehlike sınıfları kavramı ile ise 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunuyla birlikte karşılaşılmıştır. Kanundan önce işyerleri için sadece sanayi ve ticaret sınıflandırması yapılarak tehlikeli işler yapılan birçok iş kolunun iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı dışında kalmasına neden olmuştur. Yapılan düzenleme ile işyerleri iş sağlığı ve güvenliği yönünden  tehlike sınıfına ayrılmıştır. Bunlar;

- Az Tehlikeli
- Tehlikeli
- Çok Tehlikeli

İşyeri tehlike sınıfları belirlenirken, ilgili işyerinde gerçekleştirilen asıl iş dikkate alınmakta ve uzmanların mesleki yeterlik sınıflarında farklılıklar bulunmaktadır. Yapılan işlerin hangi tehlike sınıfında yer aldığı iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin işyeri tehlike sınıfları tebliği ile belirlenmiştir. İş sağlığı ve güvenliği ön lisans programını bitiren öğrenciler öncelikle bu alanda tekniker olmaktadır. Teknikerler aldıkları eğitim

ve merkezi sınav başarılarına göre C sınıfı yeterliğine sahip olmaktadır. Uzmanlık sınıfları arasındaki geçiş meslek yılı deneyimi ve merkezi sınav başarılarına göre olmaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği Ön lisans Eğitimi

Programı başarı ile tamamlayan öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği ön lisans diploması verilmektedir. Çalışma alanındaki düzene göre üst düzey yönetici ile işçi ve teknisyen arasında bulunan, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda genel bilgileri olan teknisyenden daha fazla teorik bilgiye hakim ve mühendisten daha fazla uygulama becerisi olan işçi sağlığı ve iş güvenliği teknikeri unvanında ara eleman yetiştiren bir programdır.

2.1.1 İş sağlığı ve güvenliği teknikeri kavramı, görev ve sorumlulukları (Ulusal CEP, 2017)

Çalışma ortamında, işin niteliği nedeniyle oluşan potansiyelleri uzaklaştırmak, çalışma ortamını iş kazası ve meslek hastalığı oluşturabilecek koşullardan koruyarak, sağlıklı ve güvenli bir çalışma sahası sağlamak için bir plan dahilinde iş güvenliği ile görevli kişiye bağlı olarak görev alan bireylerdir. Ayrıca bu bölümden mezun öğrenciler C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı Eğitim Programını tamamlayarak “C sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı” sınavına girebilmekte ve sınavdan başarılı olmaları koşuluyla “C sınıfı İş Güvenliği Uzmanı” olabilmektedirler. Yönetmelikte belirtilen süre ve şartlar dahilinde, sırasıyla B sınıfı ve A sınıfı iş güvenliği uzmanı olabilmektedirler. Bu alandaki teknikerlerin görevleri:

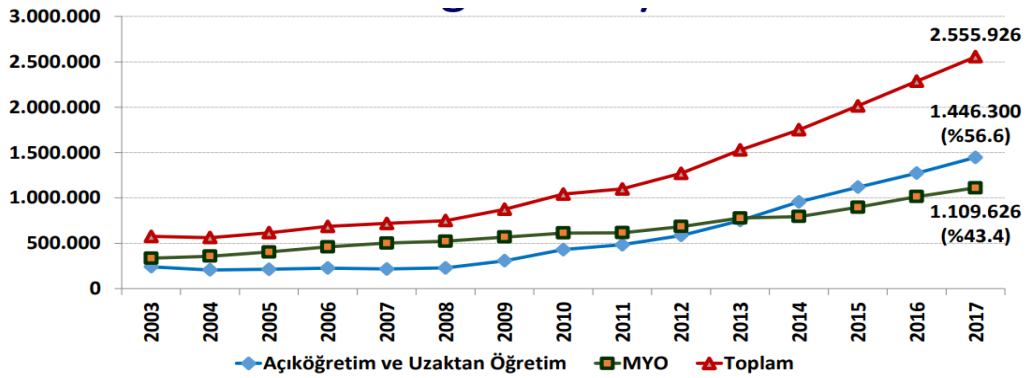
1. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Mevzuatı doğrultusunda çalışma ortamındaki uygun düzenlemelerin yapılmasına destek olur.
2. İşyerindeki tehlike durumlarının açıklanmasını ve risk değerlendirmesinin yapılmasını, tehlikelerin yok edilmesini ve risklerin kontrol altına alınmasını sağlamak için önerilerde bulunur. Bu konular hakkında iş ortamındaki sorumlu olan iş güvenliği uzmanına yardımcı olur.
3. İşin ve çalışma ortamının koşullarına uygun olarak tehlikeleri ortadan kaldırmaya yönelik tedbirleri ön planda tutarak analizlerle değerlendirir. Sonuca göre çalışanların veya temsilcilerinin görüşünü de alarak gerekli önlemleri işverene bildirir ve uygulamaları takip eder.

4. Çalışılan ortamda yapılacak bakım, kontrol ölçümleri planlar ve uygulanması için çalışır.
5. Risk değerlendirme sonuçları doğrultusunda ani veya yakın tehlike durumları ve kazaların potansiyelini tanımlayarak nasıl önleneceğini gösteren acil durum planları hazırlar ve ilgili konudaki tatbikatların yapılmasına destek verir.
6. Patlama ve yangınların önlenmesi, patlama ve yangın anında korunma önlemlerinin alınması, yangından korunma araçlarının denetlenmesi, yangın ekiplerinin oluşturulması, yangınla mücadele çalışmalarının yönetilmesi ve ilgili raporların tutulmasında görev alır.
7. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu toplantılarına iş güvenliği uzmanı ile katılabilir. İşyerinin sağlığı ve güvenliği konusunda kurula bilgi verip öneride bulunur.
8. İşyeri Sağlık Birimi ile işbirliği yaparak işyerinin sağlık ve güvenlik durumunu, işyerinde olabilecek kaza ve meslek hastalıklarını işyeri hekimi ile değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarına göre önleyici faaliyet planlarını yapılarak uygulanması için iş güvenliği uzmanı ile birlikte çalışır.
9. İşyerinde olan kaza ve meslek hastalıklarının tekrarlanmaması sebebiyle inceleme yapar ve planların uygulanması için destek verir.
10. İşyerinde yapılan incelemeler sonucunda uzmanla birlikte yöntemler geliştirir. Yöntemler hakkında çalışanların bilgilendirilmesi, inceleme formlarının doldurulması ve formların değerlendirilmesi ve izlenmesi için iş uzmanına yardım eder.
11. İşyerine kurulacak sistem veya alınacak cihazla ilgili olarak risk değerlendirmesinin yapılması, güvenlik ve sağlık yönünden gerekli tedbirlerin belirlenmesine ve uygun olarak sistemin kurulması veya cihazın alınması için işverene rapor verilirken uzmana yardımcı olur.
12. Uygun özellikteki kişisel koruyucuların tercih ve test edilmesi ile ilgili bilgilendirme yaparak işverene verilmesinde uzmana destek olur.
13. İşveren ve iş güvenliği uzmanı ile birlikte oluşturulan iş alanı çalışma izni, kapalı alan çalışma formu gibi bakım emniyet ve talimatlarının oluşturulması destek sağlar. Uygulanmasında kontrol sağlar, geri bildirim sağlar.
14. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın oluşturduğu ISG-Kâtip sistemi için veri girişlerinde iş güvenliği uzmanına destek olur.

2.1.2 Meslek yüksekokulları ve ön lisans programları hakkında genel bilgi

Geçmişten bugüne dünyada ön plana çıkmış olan ülkelerin ekonomilerini üst düzeyde tutmaları ortak noktalarıdır. Ekonomileri güçlü ülkelerin dünya üzerinde etkili olmaları, özellikle mesleki teknik eğitim ile yetiştirilen nitelikli iş gücünün eğitimleri, dönemin teknolojik gelişmeleri göz önüne alınarak güncellenmesinden kaynaklanmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim en genel anlamda, kişisel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği tavır, bilgi, yetenek ve meslek alışkanlıkları kazandırarak bireyi zihinsel, ruhsal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Şahinkesen, 1992).

Günümüzde nitelikli elemanlara olan ihtiyaç hızla artmaktadır. Bu da meslek yüksekokullarına gereksinimi ve ilgiyi arttırmaktadır. Yapılan araştırmalar iş dünyasının işgücü gereksiniminin dörtte üçünün ön lisans düzeyinde eğitimle yetiştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Koca ve Özgüler, 2013). Ülkemizin genç ve dinamik nüfus yapısı mesleki ve teknik eğitim ile nitelikli tekniker yetiştirme anlamında avantaj sahibi olduğunu göstermektedir. Günümüzde birçok üniversite de yer alan ön lisans programları gençler tarafından yaygın olarak tercih edilmekte gün geçtikçe sayıları ve kontenjanları artmaktadır. 2003-2017 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi verilerine bakıldığında; 2003 yılı itibari ile ön lisans programlarında kontenjan artışı açıkça görülmekte ve genç nüfusun meslek yüksekokullarına ilgisi gün geçtikçe artmaktadır.

Şekil 2.1: 2003-2017 Yılları Arasında Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sayısı

Meslek yüksek okullarında okuyan öğrenci sayısı 1.109.626 (%43.4), açık öğretim ve uzaktan öğretim programlarına kayıtlı ön lisans öğrenci sayısı 1.446.300 (%56.6) dür. Toplam öğrenci sayısı 2.555.926'dır. Meslek yüksek okullarının öğrenci sayısındaki artış, nitelikli elemanlara olan ihtiyacı karşılayabilme beklentisini oluşturmaktadır.

2.1.3 İş sağlığı ve güvenliği ön lisans programları hakkında genel bilgi:

Meslek hastalığı ve ölümlü iş kazalarındaki günden güne artış görülmesi sebebiyle gerekli tedbirlerin alınması zorunluluğu oluşmuş ve 6331 sayılı İSG Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik gereği çalışan kişi sayısı ayrımı yapılmaksızın tehlike sınırlarına göre farklı sayılarda İSG uzmanlarının istihdam edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bu zorunlulukla birlikte işyerlerinde, İSG ile ilgili tüm dosyalama, takip, kayıt, dosyalama, izleme yönetimini sürdürebilecek, tüm acil durumlarla ilgili yasal ilkelerin takibini ve uygulanmasını yapabilecek, ilk işyeri olmak üzere, yetkin acil durum kuruluşları ve bölgedeki ilgililerle haberleşme ve organizasyon konusunda danışmanlık hizmeti sunabilecek, çalışan güvenliğini sağlayabilecek, nitelikli “İş Güvenliği Uzmanı” ve “İş Sağlığı ve Güvenliği Teknikeri” yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda meydana gelen istihdam açığını karşılamak için yapılan diğer bir çalışma, üniversitelerin lisans ve meslek yüksekokullarında da İş Sağlığı ve Güvenliği ilgili programlar ve bölümler açılması ile nitelikli tekniker ve uzman yetiştirerek sektörün ihtiyacının karşılanması uygulamasıdır. Bununla beraber birçok vakıf ve devlet üniversitesi bu programı meslek yüksek okulları bünyesine dahil etmiştir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi 2018 verileri incelendiğinde;

- İSG alanında Yüksek Öğrenim Kurumunun yayınladığı bilgilere göre Fakülte (Lisans), Yüksek Okul ve Meslek Yüksek Okulu olarak 200'den fazla öğrenim biriminde sektörün akademik eğitimi verilmektedir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği (Fakülte) Lisans Eğitimi 6 Üniversitemizde, 9 program ile bulunmaktadır. Lisans düzeyinde İSG Eğitimi veren üniversitelerin 4'ü Devlet, 2'si Vakıf Üniversitesidir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği (Yüksek Okul) Lisans Eğitimi 5 Üniversitemizde, 7 program ile bulunmaktadır. Yüksek Okul seviyesinde İSG Eğitimi veren üniversitelerin 3'ü Devlet, 2'si Vakıf Üniversitesidir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Yüksek Okulu Ön Lisans Eğitimi 229 program ile yürütülmekte olup; bu programların 115 tanesi Devlet Üniversitelerinde; 114'ü ise Vakıf Üniversitelerinde sürdürülmektedir.

Üniversitelerin kısa zamandaki bu atılımı İSG alanında çalışmaları hızlandırmakta ve bu alanda yetişmiş gençlerin piyasaya kazandırılmasını sağlamaktadır. Yükseköğretim Kurulu kararınca belirlenene müfredatta yer alan derslerin içerikleri bu eğitim konularını kapsayacak şekilde düzenlenmekte ve hangi ders konularının online, yüz

yüze verebileceği kararının alınmasında da etkileri olduğu bilinmektedir. İSG ön lisans programlarının müfredatları genel olarak incelediğimizde Hukuk dersleri (Temel Hukuk, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuk vb.), Genel İSG dersleri (İş Sağlığı ve Güvenliğine Giriş, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, İş Güvenliği Mevzuatları vb.), Acil Durum ve Afet Yönetimi dersleri (Yangın ve yangından korunma, acil durum yönetimi ve çevre koruma ve kurtarma, çevre yönetim sistemleri vb.) teknik İSG (Risk Değerlendirmesi, İş ekipmanlarında güvenlik, Ergonomik, Kimyasal, Fiziksel, Biyolojik ve Psikolojik Risk Etmenleri, Yapı, Maden, Elektrik, Taşıma ve Depolama İşlerinde İSG dersleri vb.), Sağlık dersleri (İş Hijyeni, İşçi Sağlığı, Uyarı İşaretleri ve Kişisel Koruyucu Donanımlar, İlk Yardım vb.), Temel dersleri (Matematik, Kimya, Türk Dili, Meslek Etiği, Tarih ve Yabancı Dil vb.) başlıklarıyla kategorize edilebilir.

Teorik derslerin yanı sıra mesleki eğitimin en önemli kısımlarından biri olan uygulama eğitimi incelendiğinde uygulama eğitiminin üniversitenin içerisinde sağlanması mümkün olmamasından üniversiteler öğrencilerini belirli dönemlerde ve gün sayısında işyerlerine staja gönderdikleri gözlemlenmiştir. Genel olarak bu stajın süresi iş günü ve 1. sınıfın bitimi yaz dönemi olarak belirlenmiştir.

a) Program profili:

Endüstri kuruluşlarında istihdam edilmek üzere, iş ortamında var olan tehlikeleri tespit edebilecek, risklerin azaltarak çalışanları meslek hastalıklarından ve iş kazalarından koruyacak, iş yerlerinde güvenlik denetimini yapabilecek, üretim güvenliğini sağlayarak zamanın ve kişisel performansın da maksimum verimlilikte kullanılmasını sağlayacak, işçinin ve iş ortamının güvenliğinin yanı sıra iş yeri çevresinin de güvenli alanlar olarak kalmasını sağlayabilecek bilgi, beceri ve yeteneğe sahip “İş Sağlığı ve Güvenliği Teknikeri” yetiştirmektir.

b) Kazanılan derece:

Ön lisans

c) Öğrenim süresi ve kredisi:

Öğrenim süresi 2 yıldır. Güz ve Bahar dönemleri 16 haftadan oluşmakta ve 4 dönem toplamında alınması gereken kredi sayısı 120 AKTS’ tir.

d) Kabul koşulları:

- Lise mezunu olmak,
- Ulusal Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sınavları sonucunda yerleştirilmek,
- Yabancı öğrenciler için, üniversiteye doğrudan başvuruda bulunmuş ve kabul edilmiş olmak; üniversitenin internet sayfasında ilan edilmiş olan kamuya açık ulusal ve kurumsal yönetmelikler çerçevesinde değerlendirilmiş olmak

olarak belirlenmiştir.

e) Program öğrenme çıktıları:

Programdan mezun olanlar;

1. İş ekipmanları kavramlarını ve ilgili tehlike ve riskleri bilir.
2. İnşaat, maden gibi çok tehlikeli sektörler için iş güvenliği önlemlerini bilir.
3. Tehlike uyarı işaret ve levhalarını tanır bunları sahada kullanabilir.
4. Risk analizi ile ilgili metotlarını bilir, alana uygun olanı seçebilir.
5. Çalışma alanında fiziksel, kimyasal, biyolojik, psikosoyal ve ergonomik risk etmenlerini bilir bunlarla ilgili önlem alır.
6. Lojistik ve taşıma faaliyetleriyle ilgili konularda iş güvenliği önlemlerini alabilir.
7. İletişim ve raporlama ile ilgili bilgisayar programlarını kullanabilir.
8. Çalıştığı ortamdaki çalışanı iş kazalarından, meslek hastalıklarından koruyabilir.
9. Ölçme yöntemlerini etkili bir şekilde kullanarak işletme içerisinde yapılması gerekli olan ölçümlere destek olur.
10. İşletme içerisinde var olan ölçümleri ilgili kuruluşlara yaptırılmasında destek olur.
11. İş güvenliği ile ilgili kişisel koruyucu donanımları bilir, işe uygun olanı seçebilir.
12. Çalışma alanda iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarını yürütebilecek düzeyde temel yabancı dil bilgisine sahip olur.
13. Alanındaki güncel mevzuat bilgisine sahiptir ve görevi sırasında uygulayabilir.
14. Alanında edindiği bilgiler ve uygulama becerisiyle birlikte bir C sınıfı uzmanlık sınavına hazırlanabilir. Sırasıyla C sınıfı, B sınıfı ve A sınıfı iş güvenliği uzmanlık sertifikalarına sahip olabilir.
15. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine destek olabilmek için, sunum yapma bilgi ve becerisine sahip olur.
16. İşyerlerinde kullanılan her türlü araç, gereç ve makine ile bina güvenliğini risk altında tutabilecek diğer unsurların güvenlik denetimini yapabilir.

17. İletişim ve farklı birimlerle koordinasyon becerisine sahiptir.
18. İş ortamında var olan tehlikeleri yok edebilecek riskleri minimize edebilir.
19. İş güvenliği ile ilgili teknik rapor ve dokümantasyon çalışmaları hakkında ilgi sahibidir.
20. Acil durum, yangın ve afet anında alınması gereken önlemleri bilir ve uygulayabilir.

f) Mezuniyet Koşulları

- Dört yarıyılın bütün derslerini alıp, (2.00) genel not ortalamasına ulaşmış olmak.
- Toplam 120 AKTS dersten başarı ile geçmek.
- Stajını eksiksiz tamamlamış olmak.

g) Mezunların meslek profili:

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile kamu ve özel sektörde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili personel (İş yeri hekimi, İş güvenliği uzmanı, v.b.) istihdamı zorunlu kılınmıştır. Bu bağlamda mezunların ilgili alanlarda kendilerini geliştirerek meslek sahibi olma şansları artmıştır.

2.2 Amaç

Araştırmada iş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri bireysel özelliklerine göre manidar bir farklılık ortaya çıkarıp çıkarmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri;

1. Akademik başarı düzeylerine göre manidar bir farklılık göstermekte midir?
2. Cinsiyetlerine göre manidar bir farklılık göstermekte midir?
3. İş deneyimi olup olmadığına göre manidar bir farklılık göstermekte midir?
4. Önlisans eğitiminin yeterliliğine göre manidar bir farklılık göstermekte midir?

2.3 Önem

Çalışma alanlarına göre yüksek risk grupları arasında olan iş sağlığı güvenliğini üniversite öğrencileri, derslerde gördükleri teorik bilgilerini staj uygulamaları ile sahaya taşımaktadır. Önlisans öğrencileri ilk defa staj uygulamalarında farklı vakalarla

karşılaşmaktadır. Bu süreç ekonomik özgürlüğe sahip olma ihtiyacı, iş bulabilme kaygısı, umutsuzluk, endişe gibi psikolojik sorunları da beraberinde getirmektedir. İşsizlik sonucu bireyde oluşan psikolojik etkiler üzerine yapılan çalışmalara göre işsiz bireylerin; kendine güvenme kaybı, sağlık ve iyilik hali düzeylerinde azalma yaşandığı, özyeterlik ve yeterliklerinde, hayattan zevk alıfta azalma, içine kapanma, yalnız duygusu hissettikleri, umutsuzluk ve çaresizlik gibi olumsuz duygularının ve stres düzeylerinin yükseldiği gözlenmiştir (Güler, 2006). Meslek yüksekokulunda öğrenim gören, geleceğe yönelik çalışacakları işte aradıkları nitelikleri önceden belirlememiş öğrencilerde kısa zamanda hayata atılmanın getirdiği kararsızlık ve bu olumsuz duygunun sonucu olarak; umutsuzluk, tutarsızlık ve kaygı yüksekliği tespit edilmiştir (Dereli ve Kabataş, 2009). Türkiye’de son yıllarda yaşanan ekonomi parametrelerindeki iniş çıkışlar, istihdam yetersizliği, toplumsal psikolojik olaylar ve bireylerin eğitimi incelendiğinde, genç işsizlik ve sonuçları konusunda yapılan araştırmaların önemi ve gerekliliği oluşmaktadır.

2.4 Sayıtlar

Cevaplayıcılar ölçek maddelerini, tepki düzeylerini olduğu gibi yansıtacak biçimde yanıtladıkları varsayılmıştır.

2.5 Sınırlılıklar

Araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında özel ve devlet üniversitelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Önlisans Programına devam eden öğrenciler ile sınırlıdır. Programa dahil olan öğrenciler dört yarıylda aldıkları mesleki eğitim ile tüm işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği teknikeri olarak istihdam edilebilmektedirler. Ayrıca bu programdan mezun olan öğrenciler, eğitimlerine örgün veya yaygın eğitim yolları ile devam ederek kariyer gelişimlerini ilerletme şansına da sahiptir. Dolayısıyla bu öğrenciler önlisans programında olmaları sebebiyle umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin diğer lisans öğrencilerine göre daha değişken olacağı beklendiğinden araştırmaya dâhil edilmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizine dair bilgiler bulunmaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada iş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri; öğrencilerin akademik başarı, cinsiyet, iş deneyimi olup olmadığı, önlisans eğitiminin yeterli olup olmadığı değişkenlerine göre manidar farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. İki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim düzeyini saptamayı hedefleyen araştırma modelleri ilişkisel tarama modelleridir (Karasar, 2010). Bu tür araştırmalar, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin ilgili bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği ve bu değişkenler arasında var olan ilişkilerin düzeyini ortaya çıkarmak amacı ile yapılan çalışmalardır (Frankel ve Wallen, 2005; Gay, Mills ve Airasian, 2009). İlişkisel tarama çalışmaları genellikle karmaşık önemli değişkenlerle ilişkili olduğuna inanılan çok sayıdaki değişkenleri araştırır ve bu araştırma türünde değişkenlerin değişimleri birlikte incelenir (Gay vd., 2009).

3.2 Araştırma Grubu

Araştırma grubu belirlenirken seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örneklemede, ihtiyaç duyulan büyüklükteki bir grup belirlenene kadar en ulaşılabilir cevaplayıcılardan başlamak üzere örnekleme oluşturulur (Büyüköztürk ve diğ., 2010). Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul Gedik, İstanbul Bilgi ve Kırklareli Üniversiteleri Meslek Yüksek Okullarında İş Sağlığı ve Güvenliği önlisans programına devam eden 282 öğrenciden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite türlerine göre dağılımları Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1: Araştırma Grubunun Cinsiyet, Sınıf, Üniversite Türüne Göre Dağılımı

Üniversite Türü	1.Sınıf		2.Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
İstanbul Gedik	10	23	20	48	101
İstanbul Bilgi	10	20	6	40	76
Kırklareli	13	28	28	36	105
TOPLAM	33	71	54	124	282
	104		178		

Çizelge 3.1 incelendiğinde araştırma grubunda 104 birinci sınıf, 178 ikinci sınıf öğrencisi yer almıştır. Öğrencileri 101’i İstanbul Gedik, 76’sı İstanbul Bilgi, 105’i ise Kırklareli Üniversitesindedir. Farklı sınıflarda ve üniversitelerde bulunan 282 öğrenciden 87’si kadın, 195’i erkektir.

3.3 Veriler ve Toplanması

Bu çalışmada iş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerini belirleyebilmek için öğrencilere Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ve Sürekli Kaygı Envanteri (SKE) uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları EK 1 ve EK 2 olarak eklenmiştir. Aynı zamanda öğrencilerden akademik başarı, cinsiyet, iş deneyimi olup olmadığı, önlisans eğitiminin yeterli olup olmadığına dair demografik bilgilerden oluşan kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Öğrenciler akademik başarılarına göre sınıflandırılırken 2.5 puan ortalaması ölçüt olarak kabul edilmiştir. Akademik ortalaması 2.5 puanın altında olan öğrenciler başarısız, 2.5 puan ve üstünde olan öğrenciler başarılı olarak belirlenmiştir.

3.3.1 Veri toplama araçları

3.3.1.1 Beck umutsuzluk ölçeği

Bu araştırmada kullanılan ölçeklerden ilki Beck Umutsuzluk Ölçeğidir. Beck Umutsuzluk Ölçeği psikopatolojik olan hastaların yoğun umutsuzluk düzeyini belirleyebilmek amacıyla Beck tarafından (1974) geliştirilmiştir. Ölçek toplam 20 sorudan oluşmaktadır. Evet ya da hayır olmak üzere iki seçenekli cevaplar içerisinde kişi kendine en uygun olanı seçmektedir. Kişinin bu ölçekten alabileceği en yüksek puan 20’dir. Ölçeğin klinik uygulamalar için 10 ve daha yüksek puanların alınması durumunda intihar girişimi yüksek olduğu düşünülmektedir. Klinik olmayan uygulamalara yönelik bir kesme puan söz konusu değildir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe kişinin umutsuzluk düzeyinin arttığı söylenmektedir. İntihar girişiminde

bulunan 294 hasta ile yapılan çalışmalarda Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak saptanmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları ise 0,39 ile 0,76 arasındadır. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında ölçüt bağıntılı geçerliği için klinisyen değerlendirme formu kullanılmış ve her iki form arasındaki korelasyon katsayısı 0,62 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997).

Ölçeğin Türkçe diline çevirisi 1991 yılında Seber tarafından yapılmıştır. Ölçeğin psikometrik özellikleri ise Durak tarafından çalışılmıştır (Durak, 1994). 37 hastada yapılan uygulamada ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak belirlenmiştir. Klinik olan ve olmayan örneklem üzerinde yapılan çalışmada ise bu katsayı 0,85 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin madde toplam korelasyonları 0,07 ile 0,72 ve 0,31 ile 0,67 arasındadır.

Durak (1994) ölçeğin iki eşit yarıya ayrılmasıyla oluşturulan formlar arasındaki güvenilirlik katsayısını 0,85 olarak hesaplamıştır. Test tekrar test güvenilirliği ise Seber tarafından (1993) 0,74 olarak belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin faktör analizi de yapılmıştır. Durak (1994) yaptığı faktör analizi sonucunda maddeleri üç faktör altında toplamıştır. Bunlar; gelecek ile ilgili duygular ve beklentiler (1, 3, 7, 11, 18), motivasyon kaybı (2, 4, 9, 12, 14, 16,17, 20) ve umut (5, 6, 8, 10, 13, 15, 19) olarak açıklanmıştır.

Beck Umutsuzluk Ölçeği puanlanırken maddelerin 11 tanesinde (2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20) evet yanıtı için “1” puan, 9 tanesinde (1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19) hayır yanıtı için “1” puan verilir. Toplam puan 20’ye ne kadar yaklaşırsa bireydeki umutsuzluğun yüksek olduğu varsayılmıştır. Bu çalışmada Beck Umutsuzluk Ölçeği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı.85 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada kullanılacak ikinci ölçme aracı Durumluluk-Sürekli Kaygı Envanteri’dir. İki faktör kaygı kuramına dayalı olarak Spielberger ve arkadaşları (1970) kaygının farklı iki durumunu ölçmek amacıyla Durumluluk ve Sürekli Kaygı Envanteri’ni geliştirmişlerdir. Türkçeye uyarlanması Öner ve Le Compte tarafından 1983 tarihinde oluşturulmuştur. Envanter lise öğrencilerinin ve normal yetişkinlerin kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılmakta ve toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Envanterin her biri 20 maddelik ve dört dereceli Likert tipi iki ayrı ölçeği bulunmaktadır (Özgül, 2007). Bu envanterden Sürekli Kaygı Ölçeği’nin tercih edilmesinin nedeni; bireyin bulunduğu koşul ve durumdan bağımsız olarak kaygısını belirlemesi, rehberlik ve

psikolojik danışmanlık alanında sıklıkla kullanılması ve araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin yanıtlamaktan sıkılmayacakları uzunlukta olduğunun düşünülmesidir.

3.3.1.2 Sürekli kaygı ölçeği

Ölçek, bireyin içinde bulunduğu durum ve koşullara bağlı olmadan genellikle kendini nasıl hissettiğini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bireyler, genel olarak hissettikleri duygulara göre ölçek maddelerini yanıtlamaktadırlar. Bireylerden, her maddeye yönergedeki kurallara uyarak; (1) pek az, (2) bazen, (3) çoğu zaman, (4) hemen her zaman gibi katılma derecelerini gösteren seçeneklerden birini işaretlemeleri beklenmektedir. Ölçeğin cevaplanması yaklaşık 10 dakika sürmektedir. Ölçekte olumlu ve olumsuz maddeler bulunmaktadır. Olumlu duyguları dile getiren maddeler puanlanırken 1 olarak puanlananlar 4'e, 4 olarak puanlananlar ise 1'e dönüştürülmektedir. Olumsuz duyguları dile getiren maddelerde 4 değerindeki yanıtlar kaygının yüksekliğini göstermektedir. Olumlu duygulara verilen 4 değerindeki yanıtlar düşük, 1 değerindeki yanıtlar yüksek kaygıyı göstermektedir. Sürekli Kaygı Ölçeği'nde olumlu duyguları belirten 7 madde (21, 26, 27, 30, 33, 36 ve 39. maddeler) ters puanlanmaktadır. Ölçeğin puanlanmasında olumlu ve olumsuz maddelerin her biri için iki farklı anahtar hazırlanmaktadır. Olumsuz maddeler için elde edilen toplam ağırlıklı puandan olumlu maddelerin ters puanlanmış toplam ağırlıklı puanı çıkarılmaktadır. Bu sayıya önceden tespit edilmiş ve değişmeyen bir değer (35 puan) eklenmektedir. Nihai belirlenen düzey bireyin sürekli kaygı puanıdır. Ölçekten elde edilen toplam puan değeri, 20 ile 80 arasında değişmektedir. Puanın yüksek olması kaygı düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Öner tarafından 1977 yılında geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan Sürekli Kaygı Ölçeği'nin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .85 olarak belirlenmiştir. Sürekli Kaygı Ölçeği'nin diğer kaygı ölçekleri ile psikiyatrik hasta ve hasta olmayan gruplar üzerinde yapılan benzer ölçekler geçerliği incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği normal ve hasta gruplar üzerinde "iki faktörlü kaygı kuramı" bağlamında deneysel olarak incelenmiştir. Önemli ve stres yaratıcı olaylarda önce ve sonra sürekli kaygı puanlarının değişiminin anlamlı düzeyde olmaması, kuramdan çıkarılan hipotezleri desteklemiş ve ölçeğin yapı geçerliğinin ispatı olarak değerlendirilmiştir. Öner ve Le Compte'nin (1983) 10 gün ile 1 yıl arasında değişen zamanlarda tekrar yaptıkları uygulama sonuçları; farklı şartlarda, kişilerin, sürekli kaygı düzeylerinde anlamlı değişimler olmadığını ortaya koymuştur. Ölçeğin nevrotik ve normal bireyleri

birbirinden ayırt edebildiği ve Türk toplumunda geçerli olduğu, danışma psikiyatri ve ruh sağlığı merkezleri ile ilgili araştırmalarda kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Öner, 1997). Bu çalışmada Sürekli Kaygı Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .80 olarak belirlenmiştir.

Bu ölçeklerin tercih edilmesinin nedeni; araştırma grubunun son sınıfta olmaları nedeniyle umutsuzluk ve kaygı durumlarının gerçeği yansıttığı varsayımı ve onar dakikada cevaplanması nedeniyle öğrencilerin sıkılmayacakları uzunlukta olmasıdır.

3.4. Verilerin Analizi

Nicel bulguların betimlenmesinde merkezi eğilim ölçülerinden aritmetik ortalama, standart sapma gibi bulgular betimsel istatistik tablosu ile, cinsiyet gibi nitel bulgular için ise frekans tabloları ile veri seti sunulmuştur. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov–Smirnov testi ile incelenmiştir. Verilerin normal dağılım özelliğine sahip olması nedeniyle iki grup arasındaki farklılıklar Bağımsız Örneklem T Testi (Independent Samples T-Test); ikiden fazla grup karşılaştırılmalarında Post hoc yöntemleri de dahil edilerek Tek Yönlü Varyans Analizi (one-way ANOVA) gibi parametrik istatistiksel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

Parametrik ve parametrik olmayan testlerin iki önemli varsayımı, gözlemlerin yığından rastgele ve birbirinden bağımsız olarak seçilmesidir (Alpar, 2003). Parametrik testlerin kullanılabilmesi için örneklerin geldikleri yığınların dağılımlarının normal olması ve ilgili bağımlı değişkenin ölçülme düzeyinin aritmetik işlem için yeterli olması gerekmektedir (Pekkaya, 2011). Anakütle dağılımı veya anakütle parametreleri hakkında varsayıma dayanmayan testlere “parametrik olmayan testler” ve test istatistiklerine ise “parametrik olmayan istatistikler” denir (Kartal, 2006). “Parametrik” kelimesi parametreden ya da evrenin karakteristiğinden gelir. Parametrik testlerin, evren içindeki örneklem ile ilgili varsayımları vardır. Bunlar genellikle evrendeki dağılımın (örneğin normal dağılım) şekli ile ilgili varsayımları içermektedir (Pallant, 2001). SPSS for Windows 21.0 Programından yararlanılarak veriler analiz edilmiştir.

3.4.1 Araştırmada Kullanılan Parametrik Teknikler

3.4.1.1 Bağımsız Örneklem T Testi

Bir değişkene yönelik oluşturulan grupların bir bağımlı değişkene ait puanlarının karşılaştırılmasında kullanılan bir analiz tekniğidir. Teknik; gruplar arasında gözlenen farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadıklarını ya da bu farkların şansla oluşup oluşmadığını hipotez testlerini kullanarak incelemektedir (Büyüköztürk, 2012). Varsayımları şu şekildedir;

- Bağımlı değişkene ait puanlar, aralık ya da oran ölçek türündedir. İki gruba ait ortalama puanlar aynı değişkene aittir.
- Bağımlı değişkene ait puanlar her iki grupta da normal dağılım özelliği göstermektedir.
- Ortalama puanları karşılaştırılacak örneklem ilişkisizdir.

3.4.1.2 Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek bir bağımlı değişkenin, kategorik bir değişkene (bağımsız değişken) göre anlamlı olarak değişip değişmediği analiz edilecektir. Bunun için uygun yöntem ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yani ANOVA'dır. İki veya daha fazla ortalama arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için kullanılır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Varyans analizinde, H_0 hipotezi bütün evren ortalamalarının eşit olduğunu ifade eder. (Büyüköztürk, 2012). Varsayımları;

- Bağımlı değişken en az eşit aralıklı ölçek düzeyinde olmalıdır.
- Verilerin topladığı örneklem biribirinden bağımsız olmalıdır.
- Bağımlı değişkene ait veriler normal dağılmıştır.
- Grupların varyansları homojen olmalıdır.

İkiden fazla ortalama için ikişerli ikişerli dikkate alarak t testi yapılabilir fakat bu durum I. tip hata miktarının artmasına neden olur (Field, 2005; Stevens, 2009). Örneğin; 3 grubun ortalamaları karşılaştırılırken,

- 1 ve 2. grup
- 1 ve 3. grup
- 2 ve 3. grup için ayrı ayrı t testi yapmak gerekir.

Her test için 0,05 düzeyde I. tip hata yani H_0 hipotezini yanlışlıkla reddetme olasılığı vardır. Dolayısıyla I. tip hata yapmama olasılığı 0,95'dir. Her bir test birbirinden bağımsız gibi düşünüldüğünde I. tip hata yapmama olasılığı;

$$0,95 * 0,95 * 0,95 = 0,857$$

I. tip hata yapma olasılığı; $1 - (0,857) = 0,143$ (hata yapma olasılığı artar)

Varyans analizinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerden vardır. Bağımsız değişkenlere faktör adı da verilir (Kalaycı, 2009). Bağımsız değişkenlerin kategorik, bağımlı değişkenlerin eşit aralık düzeyinde olması gerekmektedir. Örneğin; Plot çalışması yapılan bir okulda 3 yeni öğretim türünün (A-B-C), öğrencilerin başarı düzeyleri arasında anlamlı fark yaratıp yaratmadığı merak edildiği varsayıldığında;

Bağımlı değişken: Başarı düzeyleri

Bağımsız değişken: 3 Öğretim Türü (A-B-C)

Anova'da bağımlı değişken sayısı 1'dir. Bağımsız değişken sayısı ise 1'den fazla olabilir. Gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşıldığında bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Post Hoc testine ihtiyaç duyulur. Post Hoc testi, varyans analizine göre karşılaştırılan gruplar arasında bir manidar fark varsa bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için kullanılan testtir. Anova tablosu, grupların ortalamaları arasında bir manidar bir farkın olup olmadığını genel olarak söylemektedir. Anova tablosuna göre 4 grup da olsa, 8 grup da olsa, bütün grup ortalamalarının birbirine eşit olup olmadığını belirlenebilir. Sadece iki grup arasında manidar farklılık olsa ve diğer gruplar arasında fark olmasa bile Anova "gruplar arasında fark vardır" sonucunu gösterecektir. Ancak farklılığın hangi gruplar arasından oluştuğunu belirlemek için Post Hoc testlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Post Hoc testlerinin temel işlevi aynı olmakla birlikte birçok seçenek bulunmaktadır. Seçenekler; kullandığı algoritmalara, hassaslık düzeylerine vs. göre bazı değişkenlikler varsa da genellikle yakın sonuçlar sunmaktadırlar (Kalaycı, 2009). Post Hoc istatistikleri, gruplar arası varyansın eşit olması ve olmaması ölçütüne dayalı kullanılanlar olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

Varyansların eşit olması durumunda kullanılacak post-hoc test istatistikleri
Gruplar arası varyansın eşit olması durumunda, araştırmacı, çoklu karşılaştırma testlerinden uygun olanı seçebilmektedir. Fakat, bu grupta bulunan test istatistikleri,

aynı matematiksel tabanı içermemekte ve aynı istatistik cetvelini kullanmamaktadırlar. Dolayısıyla, veri setinin özelliği ve karşılaştırılacak olan grubun sayısı bu seçimi belirlemede önemlidir. Varyansların eşit olması koşuluyla araştırmacıların tercih edebileceği çoklu karşılaştırma testleri:

- a) Bonferroni
- b) Gabriel
- c) LSD (LeastSignificantDifference)
- d) Hochberg's GT2,
- e) Tukey HSD
- f) Sidak
- g) Scheffe

olarak bilinmektedir. Bu araştırmada Scheffe testi kullanıldığından ayrıntılı açıklamasına yer verilmiştir.

Scheffe Testi

Bu test genel olarak esnek olması, karşılaştırılacak grup sayılarının çok olması durumunda α hata payını kontrol altına alabilmesi nedeniyle tercih edilmektedir. Ayrıca gruptaki gözlem sayılarının eşit olması varsayımını dikkate almayan bir post hoc türüdür.

Varyansların eşit olmaması halinde kullanılacak post-hoc test istatistikleri

Gruplararası varyansın eşit olmaması durumunda kullanılacak post-hoc istatistikleri de çeşitlilik göstermektedir. Bu istatistikler;

- a) Games-Howell,
- b) Tamhane's T2, Tamhane's T3
- c) Dunnet's C, Dunnet's T3

olarak bilinmektedir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularına cevap bulabilmek amacıyla öncelikle normallik testi yapılmış ve analizlere karar verilmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular yorumlanarak sunulmuştur.

Çizelge 4.1: Ölçek Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler ve Normallik Testleri

Betimsel İstatistikler	BeckUmutsuzlukÖlçeği	SürekliKaygı Ölçeği
N	282	282
Ortalama	8.49	46.77
Ortanca	5	46.00
Tepe Değer	5	46.00
Standart Sapma	4.41	7.08
Varyans	9.52	50.25
Çarpıklık Katsayısı	0.98	0.81
Basıklık Katsayısı	0.53	0.93
Kolmogorov-Smirnov	0.18	0.89
Kolmogorov-Smirnov(p)	0.12	0.88

Çizelge 4.1 incelendiğinde, Beck Umutsuzluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğine ilişkin betimsel istatistiklerde; tepe değer, ortanca ve ortalama değerlerinin birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Simetrik dağılımda basıklık ve çarpıklık katsayı değerlerinin ± 1 aralığında olması dağılımın normalden aşırı sapma göstermediğinin bir ıspatı olarak değerlendirilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010).

Çizelge 4.1 değerleri incelendiğinde ölçeklerden elde edilen puanların çarpıklık katsayılarının (0.81-0,98) kabul edebilir ± 1 aralığında olduğu, bu nedenle dağılımların çarpık olmadığı söylenebilir. Yine Çizelge 4.1 incelendiğinde ölçek puanlarına ilişkin basıklık katsayılarının (0.53 ve 0.93) ± 1 aralığından sapma göstermediği ve dağılımların basık olmadığı söylenebilir. Bu bulgulara göre puanların dağılımının normale yakın olduğu söylenebilir. Büyüköztürk (2012), Kolmogorov-Smirnov testinin, veri sayısının 50'den fazla olduğu durumlarda kullanılan bir normallik testi olduğunu belirtmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi için hesaplanan p-değerinin

$\alpha=.05$ 'ten büyük çıkması, bu manidarlık düzeyinde puanların simetrik dağılımdan anlamlı (aşırı) sapma olmadığını göstermektedir. Çizelge 4.1'deki bulgulardan da görülebileceği gibi, yöntemlere ait ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgu, veriler üzerinde parametrik testlerin uygulanması gerekliliğini ortaya koymuştur. Araştırmada iş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerini bireysel özelliklerine göre incelemek amacıyla oluşturulan araştırma alt problemleri doğrultusunda uygulanan analizlerin bulguları ve yorumları sırayla aşağıda verilmiştir.

4.1 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin akademik başarı düzeylerine göre incelenmesi

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin SKÖ ortalama puanlarının başarılı başarısız öğrenciler arasında manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t testi sonuçlarına ait değerler Çizelge 4:2'de belirtilmiştir.

Çizelge 4.2: SKÖ Puanlarının Akademik Başarı Düzeyine Göre T-Testi Sonuçları

Akademik Başarı	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Başarılı	176	27.05	6.61	280	0.84	0.01
Başarısız	106	46.32	7.82			

Çizelge 4.2'de verilen bulgular, SKÖ puanlarının öğrencilerin başarılı veya başarısız olma durumlarına göre manidar olarak farklılaştığını göstermektedir [$t(280)=0.84$, $p<.05$]. Buna göre başarılı iş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin kaygı puanları ($\bar{X}=27.05$), başarısız öğrencilerin kaygı puanlarına ($\bar{X}=46.32$) göre daha düşüktür. SKÖ puanları yorumlanırken puanın 20'ye ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin düşük; 80'e ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgu öğrencilerin akademik olarak başarılı olup olmamaları kaygı düzeylerinde farklılık sağladığı, genel olarak başarısız öğrencilerin daha yüksek düzeyde kaygılı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin BUÖ ortalama puanlarının başarılı başarısız öğrenciler arasında manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t testi sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.3'te belirtilmiştir.

Çizelge 4.3: BUÖ Puanlarının Akademik Başarı Düzeyine Göre T-Testi Sonuçları

Akademik Başarı	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Başarılı	176	5.59	4.34	280	0.45	0.02
Başarısız	106	10.34	4.56			

Çizelge 4.3'te verilen bulgular, BUÖ puanlarının öğrencilerin başarılı veya başarısız olma durumlarına göre manidar olarak farklılaştığını göstermektedir [$t(280)=0.45$, $p<.05$]. Buna göre başarılı iş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin umutsuzluk puanları ($\bar{X}=5.59$), başarısız öğrencilerin umutsuzluk puanlarına ($\bar{X}=10.34$) göre daha düşüktür. BUÖ puanları yorumlanırken puanların 0'a yakın olması umutsuzluğun düşük, 20'ye ne kadar yaklaşırsa da umutsuzluk düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgu öğrencilerin akademik olarak başarılı olup olmamaları umutsuzluk düzeylerinde farklılık sağladığı, genel olarak başarısız öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin SKÖ ortalama puanlarının kadın, erkek öğrenciler arasında manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t testi sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.4'te belirtilmiştir.

Çizelge 4.4: SKÖ Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kadın	87	58.33	6.22	280	0.88	0.02
Erkek	195	46.52	7.44			

Çizelge 4.4'te verilen bulgular, SKÖ puanlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre manidar olarak farklılaştığını göstermektedir [$t(280)=0.88$, $p<.05$]. Buna göre kadın iş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin kaygı puanları ($\bar{X}=58.33$), erkek öğrencilerin kaygı puanlarına ($\bar{X}=46.52$) göre daha yüksektir. SKÖ puanları yorumlanırken puanın 20'ye ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin düşük; 80'e ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgu öğrencilerin cinsiyetlerine göre kaygı düzeylerinde farklılık sağladığı, genel olarak öğrencilerin

orta düzeyde kaygılı ve kadın öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin BUÖ ortalama puanlarının kadın, erkek öğrenciler arasında manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t testi sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.5’de belirtilmiştir.

Çizelge 4.5: BUÖ Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Kadın	87	12.94	3.78	280	1.40	0.00
Erkek	195	5.73	4.66			

Çizelge 4.5’te verilen bulgular, BUÖ puanlarının öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre manidar olarak farklılaştığını göstermektedir [$t(280)=1.40, p<.05$]. Buna göre kadın iş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin umutsuzluk puanları ($\bar{X}=12.94$), erkek öğrencilerin umutsuzluk puanlarına ($\bar{X}=5.73$) göre daha yüksektir. BUÖ puanları yorumlanırken puanların 0’a yakın olması umutsuzluğun düşük, 20’ye ne kadar yaklaşırsa da umutsuzluk düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgu öğrencilerin cinsiyetlerinin umutsuzluk düzeylerinde farklılık sağladığı, genel olarak kadın öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.3 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin iş deneyimi durumuna göre incelenmesi

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin SKÖ ortalama puanlarının iş deneyimi olan ve olmayan öğrenciler arasında manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t testi sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.6’da belirtilmiştir.

Çizelge 4.6: SKÖ Puanlarının İş Deneyimi Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

İş deneyimi	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Var	187	36.81	7.27	280	0.12	0.03
Yok	95	46.70	6.74			

Çizelge 4.6’da verilen bulgular, SKÖ puanlarının öğrencilerin iş deneyimi olup olmama durumlarına göre manidar olarak farklılaştığını göstermektedir [$t(280)=0.12$, $p<.05$]. Buna göre iş deneyimi olan iş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin kaygı puanları ($\bar{X}=36.81$), iş deneyimi olmayan öğrencilerin kaygı puanlarına ($\bar{X}=46.70$) göre daha düşüktür. SKÖ puanları yorumlanırken puanın 20’ye ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin düşük; 80’e ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgu öğrencilerin iş deneyimine sahip olup olmaması kaygı düzeylerinde farklılık sağladığı genel olarak ise iş deneyimi olmayan öğrencilerin orta düzeyde kaygılı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin BUÖ ortalama puanlarının iş deneyimi olan ve olmayan öğrenciler arasında manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t testi sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.7’de belirtilmiştir.

Çizelge 4.7: BUÖ Puanlarının İş Deneyimi Düzeyine Göre T-Testi Sonuçları

İş deneyimi	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Var	187	8.47	4.64	280	0.12	0.02
Yok	95	13.53	3.98			

Çizelge 4.7’de verilen bulgular, BUÖ puanlarının öğrencilerin iş deneyimi olup olmama durumlarına göre manidar olarak farklılaşmadığını göstermektedir [$t(280)=0.12$, $p<.05$]. Buna göre iş deneyimi olan iş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin umutsuzluk puanları ($\bar{X}=8.47$), başarısız öğrencilerin umutsuzluk puanlarına ($\bar{X}=13.53$) göre daha düşüktür. BUÖ puanları yorumlanırken puanların 0’a yakın olması umutsuzluğun düşük, 20’ye ne kadar yaklaşırsa da umutsuzluk düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgu öğrencilerin iş deneyim durumlarının umutsuzluk düzeylerinde farklılık sağladığı, genel olarak öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin orta düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.4 İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin alınan eğitimin yeterlilik durumuna göre incelenmesi

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin SKÖ ortalama puanlarının aldıkları eğitimin yeterlilik durumuna göre manidar farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.8’de belirtilmiştir.

Çizelge 4.8: SKÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	195.45	2	97.73	1.96	.00	B-A, C-A
Gruplar içi	13925.48	279	49.91			
Toplam	1412.93	281				

p<.05

Çizelge 4.8’de verilen Anova sonuçları, araştırma grubunun SKÖ ortalama puanları arasında önlisans eğitiminin yeterlik durumu bakımından manidar bir fark olduğunu ortaya çıkarmıştır, [F(2, 279)=1.96, p<.05]. Diğer bir deyişle iş sağlığı ve güvenliği önlisans programı öğrencilerinin SKÖ puanları, alınan eğitimin yeterlik durumuna göre manidar bir şekilde değişmektedir. Eğitimin yeterlik durumu arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, verilen eğitimi yeterli bulan öğrencilerin (\bar{X} =37.62) kaygı puanlarının, orta düzeyde (\bar{X} =46.10) ve yetersiz (\bar{X} =47.93) bulan öğrencilere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin SKÖ puanlarının hangi gruplar arasında manidar olarak farklılaştığını gösteren betimsel istatistikler Çizelge 4.9’da belirtilmiştir.

Çizelge 4.9: SKÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre Betimsel İstatistikleri

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S
Yeterli (A)	53	37.62	8.47
Orta düzey (B)	169	46.10	6.26
Yetersiz (C)	60	47.93	7.80

Varyans analizine göre gruplar arasında manidar fark bulunmuş ve farklılığın hangi gruplardan meydana geldiğini belirlemek için Scheffe testi yapılmıştır. SKÖ puanları yorumlanırken puanın 20’ye ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin düşük; 80’e ne kadar yaklaşırsa kaygı düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Çizelge 4.9’da verilen Scheffe testi betimsel istatistik sonuçlarına göre aldıkları eğitimi yeterli bulan öğrencilerin SKÖ puanları diğer öğrencilere göre daha düşüktür. İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin BUÖ ortalama puanlarının aldıkları eğitimin yeterlilik durumuna göre manidar farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına ait değerler Çizelge 4.10’da belirtilmiştir.

Çizelge 4.10: BUÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	116.92	2	58.46	3.04	.00	B-A, C-A
Gruplar içi	536.56	279	19.25			
Toplam	5486.49	281				

$p < .05$

Çizelge 4.10’da verilen Anova sonuçları, araştırma grubunun BUÖ ortalama puanları arasında önlisans eğitiminin yeterlik durumu bakımından manidar bir fark olduğunu ortaya çıkarmıştır, $[F(2, 279)=3.04, p < .05]$. Diğer bir deyişle iş sağlığı ve güvenliği önlisans programı öğrencilerinin BUÖ puanları, alınan eğitimin yeterlik durumuna göre manidar bir şekilde değişmektedir. Eğitimin yeterlik durumu arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, verilen eğitimi yeterli bulan öğrencilerin ($\bar{X}=4.96$) umutsuzluk puanlarının, orta düzeyde ($\bar{X}=15.20$) ve yetersiz ($\bar{X}=16.10$) bulan öğrencilere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin BUÖ puanlarının hangi gruplar arasında manidar olarak farklılaştığını gösteren betimsel istatistikler Çizelge 4.11’de belirtilmiştir.

Çizelge 4.11: BUÖ Puanlarının Eğitimin Yeterliği Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S
Yeterli (A)	53	4.96	4.07
Orta düzey (B)	169	15.20	4.36
Yetersiz (C)	60	16.10	4.70

Varyans analizine göre gruplar arasında manidar fark bulunmuş ve farklılığın hangi gruplardan meydana geldiğini belirlemek için Scheffe testi yapılmıştır. BUÖ puanları yorumlanırken puanların 0’a yakın olması umutsuzluğun düşük, 20’ye ne kadar yaklaşırsa da umutsuzluk düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Çizelge 4.11’de verilen Scheffe testi betimsel istatistik sonuçlarına göre aldıkları eğitimi yeterli bulan öğrencilerin BUÖ puanları diğer öğrencilere göre daha düşüktür.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara göre sonuçlar özetlenmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Bu araştırmada Meslek Yüksek Okulları bünyesindeki İş Sağlığı ve Güvenliği ön lisans programı öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri; akademik başarı, cinsiyet, iş deneyimi olup olmadığı, önlisans eğitiminin yeterli olup olmadığı değişkenlerine göre manidar farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Öğrencilerin kaygı ve umutsuzluk özellikleri ile birçok çalışma yürütülmüş olmasına rağmen farklı araştırma grubu özellikleri, kullanılan ölçme aracı farklılıkları ve incelenen değişkenler farklı sonuçlar elde edilmesine neden olmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliği alanında teknik eleman yetiştiren programda, öğrencilerin psikolojik özelliklerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi, mevcut durumu iyileştirmek için tespitler yapılmasını sağlamıştır. Elde edilen bulguların sonuçları ve öneriler sunulmuştur.

İş Sağlığı ve Güvenliği Önlisans Programı öğrencilerinin sürekli kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin öğrencilerin okuldaki başarı durumları açısından manidar bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu başarısız öğrencilerin daha yüksek düzeyde kaygılı ve umutsuz, başarılı öğrencilerin ise daha düşük düzeyde kaygılı ve umutlu olduklarını belirtmektedir. Üngüren (2007), yaptığı araştırmada mesleki ortaöğretimlerde ve üniversitelerde turizm eğitimi gören öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin okuldaki başarılarına göre farklılaştığını, öğrencilerin başarı durumu düştükçe umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin yükseldiği bulgusuna ulaşmıştır. Çelikel ve Erkorkmaz (2008) çalışmalarında başarı düzeyi düşük öğrencilerin, yüksek olanlara oranla umutsuzluk düzeylerinin anlamlı olarak daha yüksek bulunduğu sonucuna varmışlardır. Araştırmanın sonucu; başarı değişkenine göre kaygı düzeyinin değiştiğini, başarı düzeyi arttıkça kaygı düzeyinin azaldığını tespit eden araştırmaların (Alisinaoğlu ve Ulutaş, 2000; Surtees, Wainwright ve Pharoah, 2002) sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda genç bireylerin psikolojik durumlarında akademik başarı düzeyi değişkeninin doğrudan bir etkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin düşük olması, güvenlerini kaybetmelerine,

başarısızlık nedeniyle özyeterliklerini düşük görmelerine sebep olarak ruh sağlıklarının olumsuz etkilenmesine yol açabilmektedir (Varol, 1990). Bu sonuç akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin yaşamı algılamalarının olumlu olduğu ya da umutsuz olanların derslerine odaklanamamaları nedeniyle akademik başarı düzeylerinin düşmesi şeklinde de değerlendirilebilir. Kaygı ve başarı üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde tam bir görüş birliğinin olduğu söylemek ve genelleme yapılmamalıdır. Örneğin Al-Qaisy (2011) çalışmalarında kaygı ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Çakmak ve Havedanlı (2005) üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerle ilgili yaptıkları çalışmada başarılı ve başarısız öğrencilerin kaygı düzeyleri arasında manidar bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Kaya ve Varol (2004) ve Öztürk'ün (2008) araştırmalarında da üniversite öğrencilerinin okuldaki başarı durumlarına göre kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Sonuçlar arasında birlik olmamasının nedenleri arasında öğrencilerin öğrenim düzeyleri, yaşları, ders çalışma koşulları, diğer psikolojik özellikler gibi değişkenlerin farklılık göstermesi olabilir. Dolayısıyla farklı değişkenlerin sabit tutulduğu araştırmalarla başarıya göre kaygı düzeyleri arasındaki farklılık tekrar incelenmelidir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Önlisans Programı öğrencilerinin sürekli kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre manidar bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği program kadın öğrencilerinin kaygı puanları erkek öğrencilerin kaygı puanlarına göre dahayüksektir. Araştırmadan elde edilen bulgu; Akgün, Gönen ve Aydın (2007), Basco ve Olea (2013), Gündoğdu, Yavuzer ve Karataş (2011), tarafından üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerinin incelendiği çalışmalardan elde edilen kadınların kaygı düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu bulgusu ile örtüşmektedir. Umutsuzluk düzeyleri incelendiğinde genel olarak kadın öğrencilerin daha yüksek puan aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, Dursun ve Aytaç (2012) ve Kodan (2013) tarafından yapılan umutsuzluk düzeyinin cinsiyete göre kadınlar lehine manidar olarak yüksek olduğu araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir. Araştırma bulguları; kadın öğrencilerin işgücü piyasasına girişte erkek öğrencilere göre negatif ayrımcı bir tutumla karşı karşıya kalacakları beklentisi kaygı ve umutsuzluk düzeylerini olumsuz etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Başkan Takaoğlu, Çelenk Kaya ve Ölçmezoğlu İri (2018) tarafından yapılan araştırmada kadın

çalışanların tacize uğraması ve pasifize edilmesi kadın iş güvenliği uzmanlarının yaşadıkları sorunlardan olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Türkiye’de iş yaşamında cinsiyet ayrımcılığı bölgeler arasındaki kalkınmışlık düzeyi ve sosyal yapıya bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Ancak ağır sanayi ve inşaat sektörü gibi alanlarla genel olarak erkeklerin çoğunlukta olduğu bilinmektedir. Altuntaş (2017) tarafından yapılan çalışmada sahada çalışan isg uzmanlarının cinsiyete göre dağılımı incelenmiş ve %28 kadın, %72 erkek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışma alanının geniş olması, esnek mesai saatleri, tehlikeli çalışma koşulları, hizmet alan sektör çalışanlarının genel olarak erkek olması kadın öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin olumsuzluk nedenleri olarak görülebilir.

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri öğrencilerin iş deneyimi olup olmadığına göre manidar bir farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Yazar Arslan (2015) ve Kaya ve Varol’un (2004) yaptığı çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir. Dursun ve Aytaç (2012) üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına yönelik umutsuzluk ve kaygı düzeyleri ile ilgili çalışmada iş deneyimine sahip olan öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin daha düşük olduğu, kaygı düzeyleri arasında ise manidar bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Araştırmada iş deneyimi durumu staj yapma, parttime ya da tam süreli çalışma olarak sorulmuştur. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 187’sinin iş deneyimi var 95’nin ise iş deneyimi yoktur. İki grup arasındaki puanlar farkının manidar olması üniversite eğitimi sırasında yaptıkları staj, parttime veya tam süreli çalışma kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin azalmasını sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin deneyimli olması; iş yaşamında bilgi ve deneyim sahibi olması, alanıyla ilgili olan sektörü tanınması, önlisans eğitiminde edinilen teorik bilgilerin uygulamaya dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca deneyimli olan öğrencilerin işgücü piyasasıyla ilgili sosyal ilişki de geliştirdiği düşünülürse diğer deneyimsiz olan öğrencilere göre umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin daha azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Olumlu faktörlerle beraber öğrencilerin iş bulma konusundaki kendilerine olan güvenleri artmakta ve mezun olduklarında diğer akranlarına göre iş piyasasında bir adım önde başlayacaklarını düşünmelerine sebep olmuş olabilir.

İş sağlığı ve güvenliği programı önlisans öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin aldıkları eğitimin yeterlilik durumuna göre manidar farklılık

göstermektedir. Aldığı eğitimi yeterli bulan öğrencilerin kaygı ve umutsuzluk düzeyleri, orta ve yetersiz bulan öğrencilere göre daha olumludur. Üngüren'in (2007) araştırmasında da, önlisans dönemindeki eğitim faaliyetlerinden memnun kalmayan öğrencilerin kaygı düzeylerinin, memnun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Yazar Arslan'ın (2015) öğrencilerin aldıkları eğitimin iş yaşamına başlangıç için yeterliliği ile ilgili yaptığı çalışmada da eğitimin yeterli olduğunu düşünen öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeyleri diğerlerine göre daha olumlu olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Aldığı eğitimden memnun olan öğrenciler daha olumlu duygular geliştirmektedir.

Bu çalışmada, iş sağlığı ve güvenliği önlisans üniversite öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin demografik özelliklerine göre elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. Öğrencilerin yaşadığı kaygı ve umutsuzluğu en çok arttıran faktörden biri gelecekteki belirsizliktir. Öğrenciler gelecekteki belirsizlikten, hedef ve amaç eksikliğinden dolayı kendilerini güvende hissetmemektedirler. Önlisans eğitiminde üniversitede verilen teorik bilgiler farklı kurumlardaki staj, uygulama vb. şekillerde desteklenmektedir. Ancak uygulamalı eğitimlerin niteliği de önemlidir. Stajların amaçlanan hedeflere uygunluğu ve denetimi gibi kriterlerle güncellemeler aynı zamanda yenilikler getirilmelidir. Danışmanlar tarafından öğrencilerin ilgi alanları çerçevesinde iyi değerlendirilmesi için yakından tanınması ve sorunlarıyla ilgilenilmesi kaygı ve umutsuzluk düzeylerini de olumlu yönde değiştireceği düşünülmektedir.
2. Üniversite öğrencilerinin geleceğe dair işsizlikten kaynaklanan kaygının ve umutsuzluğun çözümlenebilmesi için işgücü piyasalarının ihtiyaçları analiz edilebilir. Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda bölüm ve üniversite kontenjanları güncellenerek gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca bireylerin iş arama motivasyonunun düşmemesi ve bu süreçte karşılaşılabilecek problemlerle ilişkili olarak gençlerin bilgilendirilecekleri ofislerin ve öğrenci koçluğunun oluşturulması da olumsuz duyguları olumlu yönde değiştirebileceği düşünülmektedir.
3. Üniversite çağındaki öğrencilerde kaygı ve umutsuzlukla bağlantılı olabilecek değişkenlerin tespit edilmesiyle, genç bireylerde olumsuz duyguları yaratan ya da destekleyen faktörlerin bazıları bu çalışmanın sonuçları arasındadır. Kadın iş

sağlığı güvenliği uzmanlarının kaygı ve umutsuzluklarının giderilmesi için genç kadın istihdamı sağlayan ve sürekliliği olan teşvikler sağlanması, genç girişimcilerin yanında olunması, olanak yaratan kurum ve kuruluşlara ulaşılabilirlikte kolaylık sağlanması önerilebilir.

4. Yarınımız olan gençlerin kaygılarının azaltılması ve umutsuzluğa kapılmamaları için yardımcı olunması, geleceğe emin adımlarla yürümeleri ve kendilerine inanmalarını sağlamak hem kişisel hem de toplumsal anlamda önemlidir. Girişimcilik adı altında seçmeli dersler açılarak iş sağlığı ve güvenliği alanında sektör temsilcileri ile öğrenciler buluşturulabilir. Bu dersin içeriğinde alanda girişimci bireyler geliştirmeye yönelik eğitim çalışmaları düzenlemek, programlar önermek, ve girişimci gençlerin doğmasına destek olacak yarışmalar düzenlemek yer alabilir. Ayrıca dersin içeriğinde yer alacak müze, fuar, sergi, fabrika ve tesis gezileri ile öğrencilerin alanlarında girişimciliğe özendirilmesini sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Alpar, R.** (2013). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemlere giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Alisinanoğlu, F. ve Ulutaş, İ.** (2000). Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen faktörler. *Milli Eğitim Dergisi*, 145, 15-19.
- Altuntaş, H.** (2017). *İş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının mevcut durum analizi*. Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.
- Basco, R. E. ve Olea, M. T.** (2013). Correlation between anxiety level and academic performance of BS biology freshmen students. *International Journal of Educational Research and Technology*, 4(1), 97-103.
- Başkan Takaoğlu, Z., Çelenk Kaya, E. ve Ölmezoğlu İri, N.** (2018). İş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının yaşadığı sorunlar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1-9.
- Beck AT.** (1987). Cognitive models of depression. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 1, 5-37.
- Bozkurt N.** (2004). Bir grup üniversite öğrencisinin depresyon ve kaygı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 29, 52-59.
- Büyüköztürk, Ş.** (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (16. Baskı). Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.** (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Pegem.
- Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M.** (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127.
- Çınar, O., Karcıoğlu, F.** (2012). Büro yönetimi bölümü öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri ve kontrol odağı inançları üzerine bir araştırma: Erzincan üniversitesi MYO uygulaması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 283-296.
- Dereli, F. ve Kabataş S.** (2009). Sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi. *Yeni Tıp Dergisi*, 26, 31-36.
- Deveci, S. E., Ulutaşdemir, N. ve Açıık, Y.** (2011). Bir mesleki eğitim merkezi öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ve etkileyen faktörler, *Dicle Tıp Dergisi*, 38(3), 312-317.
- Dilbaz, N. ve Seber, G.** (1993). Umutsuzluk kavramı: depresyon ve intiharda önemi. *Kriz Dergisi*, 1(3): 134-138.

- Doğan, P.** (2012). Resim öğretmeni adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, 115-127.
- Durak, A.** (1994). Beck umutsuzluk ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 1-11.
- Dursun, S. ve Aytaç, S.** (2012). Üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına yönelik beklentileri ve iş deneyimleri ile umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 373-388.
- Ehtiyar, R. ve Üngüren, E.** (2008). Turizm eğitimi alan öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı seviyeleri ile eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 159-181.
- Erkuş, A.** (2010). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eroğlu, F.** (2000). *Davranış bilimleri*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Erözkan A.** (2011). Üniversite son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyini yordayan faktörlerin incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3, 776-805.
- Ertürk, S.** (1975). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Field, A.** (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage Publications.
- Frankel, J. R. ve Wallen, N. E.** (2005). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). New York, USA: McGraw-Hill International Edition.
- Gamgam, H. ve Altunkaynak, B.** (2012). *Parametrik olmayan yöntemler* (4. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gay, L. R., Mills, G. E. ve Airasian, P.** (2009). *Educational research: Competencies for analysis and applications* (9th ed.). USA: Pearson Publications.
- Gravetter, F. J. ve Wallnau, L. B.** (2007). *Statistics for the behavioral science* (7th ed.). USA: Pearson Publications.
- Güler Kümbür, B.** (2006). İşsizlik ve yarattığı psiko-sosyal sorunların öğrenilmiş çaresizlik bağlamında incelenmesi, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 55(1), 373-394.
- Gündoğdu, R., Yavuzer, Y. ve Karataş, Z.** (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 341-361.
- Kalaycı, Ş.** (2009). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karasar, N.** (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karataş, Z.** (2012). Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (19), 257-271.

- Karataş, Z., Arslan, D. ve Karataş, M. E. (2014).** Examining teachers's trait, state cursive hand writing anxiety. *Educational Sciences: Theory&Practice*, 14 (1), 241-248.
- Kaya, M. ve Varol, K. (2004).** İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, 31-63.
- Koca, T. ve Özgüler, A. (2013).** Meslek yüksek okullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin gerekliliği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, UMYOS Özel Sayı, 15-20.
- Kodan, S. (2013).** Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk ve akılcı olmayan inanışlar arasındaki ilişkini çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 175-190.
- Öner, N. (1997).** *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler: Bir başvuru kaynağı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özgüven, E. İ. (2007).** *Psikolojik testler*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özkaya, G. (2017).** *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile umutsuzluk ve yaşam doyumu arasındaki ilişki*. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özyurt, S. ve Doğan, S. (2002).** *Gençlik problemleri açısından üniversite gençliği üzerine sosyolojik bir araştırma*. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- Özyürek, A. ve Demiray, K. (2010).** Yurtta ve ailesi yanında kalan ortaöğretim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(2), 247-256.
- Öztürk, A. (2008).** *Manisa Celal Bayar Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğretmenlik programı öğrencilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Pallant, J. (2001).** *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS* (4. Baskı). Avustralya: Allen&Unwin.
- Pekkaya, G. (2011)** *Sıralı alternatifler için kullanılan parametrik olmayan bazı test istatistikleri ve bir karşılaştırma*. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Sağlık Yönetimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı 2017 (SAYÇEP 2017).** (2017). Alındığı tarih: 12.04.2019, adres: <http://sbf.medipol.edu.tr/wp-content/uploads/2018/02/Ulusal-%C3%87ekirdek-E%C4%9Fitim-Program%C4%B1.pdf>
- Sarı, B. (2016).** *Lise öğrencisi ergenlerde (15-19 yaş) problem çözme becerileri ile umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Şahinkesen, A. (1992).** Eğitimde ikili sistem (okul-işyeri işbirliğine dayalı sistem). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25, 691.
- Savaşır, I. ve Şahin N. H. (1997).** *Bilişsel davranışçı terapilerde sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikoloji Derneği Yayınları.

- Sheskin, D. J.** (2000). *Handbook of parametric and nonparametric statistical procedures* (2th ed.). Florida: Chapman&Hall/CRC.
- Siegel, S.** (1956). *Nonparametric statistics for the behavioral science*. New York: McGraw-Hill.
- Stevens, J. P.** (2009). *Applied multivariate statistics for the social science* (5th ed.). London: Routledge.
- Şenocak, M.** (1990). *Temel biyoistatistik*. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Surtees, P.G., Wainwright, N.W.J. ve Pharoah, P.D.P.** (2002). Psychosocial factors and sex differences in high academic attainment at Cambridge University. *Oxford Review of Education*, 28(1), 21-38.
- Sübaşı, G.** (2007). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32, 1-15.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L.S.** (1996). *Using multivariate statistics* (3th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Tekin, H.** (2000). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Turgut, F. ve Baykul, Y.** (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tümekaya, S.** (2005). Ailesi yanında ve yetiştirilme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 445-457.
- Üstündağ, G.** (2005). *Bazı parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerin incelenmesi*. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Üngüren, E.** (2007). *Lise ve üniversitelerde turizm eğitimi alan öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi: Antalya'da bir uygulama*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Varol, Ş.** (1990). *Lise son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Yalçın, S. ve Açıkgöz, İ.** (2014). Sağlık bilimleri fakültesi son sınıf öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 259-270.
- Yazar Arslan, B.** (2015). Genç işsizliğe yönelik alan araştırması: üniversite öğrencileri arasında kaygı ve umutsuzluk. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6(2), 71-86.
- Yerlikaya, İ.** (2006). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma ve hobi terapiye dayalı umut eğitimi programlarının ilköğretim öğrencilerinin umutsuzluk düzeyine etkisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Yılmaz, Y. ve Yılmaz, Y.** (2005). Parametrik olmayan testlerin pazarlama alanındaki araştırmalarda kullanımı: 1995-2002 arası yazın taraması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 177-199.
- Yüksel, İ. ve Kurt, M.** (2003). Durumluk-sürekli kaygı düzeyi ile iş doyumu düzeyi arasındaki ilişkinin analizi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1): 33-45.

Yokuş, T. (2013). The relationship between the state-trait anxiety levels and academic achievement of music teacher candidates. *International Online Journal of Primary Education*, 2(1); 25-31.

EKLER

EK 1: Beck Umutsuzluk Ölçeği

Aşağıda geleceğe ait düşünceleri ifade eden bazı cümleler verilmiştir. Lütfen her bir ifadeyi okuyarak, bunların size ne kadar uygun olduğuna karar veriniz. Örneğin okuduğunuz ilk ifade size uygun ise “Evet”, uygun değilse “Hayır” ifadesinin altındaki kutunun içine (X) işareti koyunuz.

Maddeler	EVET	HAYIR
1. Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum		
2. Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.		
3. İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor		
4. Gelecek on yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.		
5. Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.		
6. Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.		
7. Geleceğimi karanlık görüyorum		
8. Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.		
9. İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiçbir neden yok.		
10. Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.		
11. Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor.		
12. Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.		
13. Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.		
14. İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.		
15. Geleceğe büyük inancım var.		
16. Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.		
17. Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam <u>imkansız</u> gibi		
18. Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.		
19. Kötü günlerden çok, iyi günler bekliyorum.		
20. İsteddiğim her şeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.		

EK 2: Sürekli Kaygı Ölçeği

Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları birtakım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyarak o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafında bulunan sıklık durumlarına göre işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman harcamayınız.

		hiçbir zaman	bazen	çok zaman	her zaman
1.	Genellikle keyfim yerindedir				
2.	Genellikle çabuk yorulurum				
3.	Genellikle kolay ağlarım				
4.	Başkaları kadar mutlu olmak isterim				
5.	Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım				
6.	Kendimi dinlenmiş hissediyorum				
7.	Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım				
8.	Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissedirim				
9.	Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim				
10.	Genellikle mutluyum				
11.	Her şeyi ciddiye alır ve endişelenirim				
12.	Genellikle kendime güvenim yoktur				
13.	Genellikle kendimi emniyette hissedirim				
14.	Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçırım				
15.	Genellikle kendimi hüzünlü hissedirim				
16.	Genellikle hayatımdan memnunum				
17.	Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder				
18.	Hayal kırıklıklarımı öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam.				
19.	Aklı başında ve kararlı bir insanım				
20.	Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor				

EK 3: T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Etik Kurul Kararı

GEDİK
Üniversitesi

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : 71457743
Konu : Etik Kurul Kararı

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Polat TOPUZ
Gedik Meslek Yüksekokulu
Makine ve Metal Teknolojileri Bölüm Başkanı

16.01.2019 tarihli, 2019/01 sayılı Etik Kurul toplantısında görüşülen, "İş Sağlığı ve Güvenliği Programı Önlisans Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi" adlı başvurunuzun etik olarak uygun olduğuna katılanların oy birliği ile karar verildi.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Mustafa Kamil ÖZER
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.gedik.edu.tr> adresinden 721ac07e-55e5-44e9-9e27-1d8a3b18e1a1 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Cumhuriyet Mah. İlbahar Sok. No:1 Kartal-İstanbul

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.gedik.edu.tr> adresinden 805a72b4-a171-4616-90de-2e5465914c94 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

İmza

Adı Soyadı

Unvanı

Burcu BAŞ SOFU
İstanbul Gedik Üniversitesi
Yazı İşleri Müdür V.

EK 4: T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Anket İzni

İstanbul
GEDİK
Üniversitesi

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Gedik Üniversitesi - REKTÖRLÜK
Tarih: 27.02.2019 08:11
Sıra: 71457743-044-E-2019.2.232

117886

Sayı : 71457743-044
Konu : Hakan SARKIN Anket İzni Hk.

GEDİK MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi (161212011) Hakan SARKIN' ın "İş Sağlığı ve Güvenliği Programı Önlisans Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasını yapacak olup, tez çalışması ile ilgili ölçek uygulamasını yapabilmeleri hususunda;

Gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Zafer UTLU
Rektör

Ek: Hakan SARKIN Anket İzni, Anket Belgeleri

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.gedik.edu.tr> adresinden 365c7beb-a1f7-4fd6-90dd-9e5a679849ea kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Cumhuriyet Mahallesi İlbahar Sokak No: 1-3-5 34876 Yakacık Kartal İstanbul

Telefon : 444 5 438 Fax : 0216 452 87 17 Ayrıntılı bilgi için: Ozan YILDIZ

Güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.
Tarih: 27 Şubat 2019
İmza:

Adı Soyadı: **BURCU BAŞ SOFU**
Unvanı: **İstanbul Gedik Üniversitesi
Yazı İşleri Müdür V.**

EK 5: T.C. Kırklareli Üniversitesi Anket İzni

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Gedik Üniversitesi - KIRKLARELİ
ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tarih: 21.02.2019
Sayı: -044-E.2019.67771.2.1089

Sayı : 35882576-041.02-E.1108
Konu : Hakan SARKIN Anket İzni

21/02/2019

İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 15/02/2019 tarihli ve 71457743-044 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi (161212011) Hakan SARKIN'ın "İş Sağlığı ve Güvenliği Programı Önlisans Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili Yüksekokulumuzda ölçek uygulaması yapması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır

Dr. Öğr. Üyesi Bora ASLAN
Müdür V.

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR

Gürcan ÜZREK
Yüksekokul Sekreteri

Adres: İstiklal Mah. İstanbul Asfaltı Yolu Üzeri Keçiçepe Mevki Küme Evleri No:3 39750

Lüleburgaz Kırklareli

Telefon: (0288) 417 49 96 – 412 48 17 Faks: (0288) 412 84 55

e-posta: lmyo@klu.edu.tr Elektronik Ağ: <http://www.klu.edu.tr/>

Cumali ÇAKIR

Dahili: 5600

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebys.klu.edu.tr/sorgu/sorgula.aspx> adresinden F6VI-VI131-8IZZ kodu ile yapılabilir.

EK 6: T.C. İstanbul Bilgi Üniversitesi Anket İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 04/03/2019-416

REKTÖRLÜK

Sayı : 89026508-020
Konu : Akademik Çalışma Anket İzni Hk. (Hakan
Sarkın)

İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 26.02.2019 tarihli ve 71457743-044-E.2019.2.220 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi (161212011) Hakan Sarkın'ın "*İş Sağlığı ve Güvenliği Programı Önlisans Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi*" konulu tez çalışması kapsamında üniversitemizde anket uygulaması yapılabilmesi için izin talebiniz değerlendirilmiştir.

Rektörlük olarak benzer taleplere yazılı olur vermemekteyiz. Ancak akademik çalışma için anket yapılacak birim/ birimler ile şahsen irtibata geçilmesinde bir sakınca yoktur.

Bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Kübra DOĞAN YENİSEY
Vekil Rektör

Evrak Doğrulama İçin : https://cbys.bilgi.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BENJJKC0

Adres: İstanbul Bilgi Üniversitesi (santralistanbul Kampüsü) Eski Silahtarğa Elektrik
Santrali Kazım Karabekir Cd. No:2/13 34060 Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212-311-50-00 Faks: 0212-216-24-14
E-Posta: rektorluk@bilgi.edu.tr Elektronik Ağ: <http://www.bilgi.edu.tr/>
Rektörlük Kep : bilgi.rektorluk@hs03.kep.tr
Kep: bilgi.rektorluk@hs03.kep.tr

Bilgi için: Saliha Hocaoğlu
Unvan: Özel Kalem

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
This document has been signed with a Secure Electronic Signature in accordance with the relevant legislation in force (Law No.5070)

ÖZGEÇMİŞ

Adı	Hakan	Soyadı	Sarkın
Doğum Yeri	Mersin	Doğum Tarihi	10.03.1986
Uyruğu	T.C	Tel	5555004190
E-mail	hakansarkin@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurum Adı	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	İstanbul Işık Üniversitesi/Tezsiz Yüksek Lisans	2013
Lisans	Mersin Üniversitesi	2011
Lise	Mersin Yusuf Kalkavan Anadolu Lisesi	2004

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (yıl-yıl)
Öğretim Görevlisi	T.C İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ	2016-Devam ediyor
A Sınıf İş Güvenliği Uzmanı	Matris İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Dan. Müh. Hiz. Tic. Ltd. Şti	2014-Devam Ediyor
B Sınıf İş Güvenliği Uzmanı	Analiz İş Sağlığı Güvenliği Genel Hizmetleri Müh. Hiz. Tic. Ltd. Şti	2014-2014
C Sınıf İş Güvenliği Uzmanı	Asistan Osgb Eğitim ve Sağlık Hiz. Ltd. Şti.	2014-2014
C Sınıf İş Güvenliği Uzmanı	İmza İş Sağlığı Güvenliği ve Genel Sağlık Hiz. Ltd. Şti	2013-2014

Yabancı Diller	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	Orta	Orta	Orta

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
Ales Puanı	73,05	72,6	66,28